بسم الله الرحمان الرحيم

به خوێندنه وه كراوه فرچك گيانم

زانسته مژيم و بۆته ئاو و نانم

حه فتاو دوو ساڵه بيرده كه م و ده خوێنم

واتازه ده زانم هيچ له هيچ نازانم

SQL In Kurdish

نووسه ر : دانا صدرالدين

ناوی کتێب : **SQL In Kurdish**

نووسه ر : دانا صدرالدين

ده رباره ی : داتا به يس

ساڵ : زستانی ٢٠١٣

ئه م كتێبه پێشكه شه به دايك و باوكی ئه زيزم

وه هه روه ها به هه موو هاورێيه كانم وه ئه و هاوريانه ش

كه جێيان هێشتم وه ئه وانه شی كه جێم هێشتن

وه پێشكه شه به هه موو فيرخوازان به تايبه ت

فێرخوازانی زانكۆی سۆران به شی زانستی كۆمپيوته ر

وه هه روه ها پێشكه شه به هه موو زانست خوازان

نووسه ر : دانا صدرالدين

زانكۆی سۆران – زانستی كۆمپيوته ر

قۆناغی دووه م

ناوه ڕۆك

سه ره تا

به ناوی خودای به خشنده و میهره بان

هیوا به خۆ بوون ئه و به هره یه یه كه خودا به هه موو مرۆڤێكی ئه م سه ر زه مینه ی به خشیوه بۆ ئه وه ی هه میشه هیوامان به وه وه هه بیت كه رۆژێك خه ونه كانمان ببن به راستی به تایبه ت ئه و خه ونانه ی كه په یوه ستن به زانسته وه .

بۆ من دڵ خۆشیه كی مه زنه كه جارێكی تر خودای میهره بان ده رفه تی ئه وه ی دا به من كه جارێكی تر بتوانم كتێبێكی ترتان بۆئاماده بكه م بۆ ئه وه ی ئاره زومه ندانی بواری كۆمپیوته ر بتوانن سوودی لێوه ر بگرن وه هه روه ها ببیته هۆی ده وڵه مه ند كردنی كتێبخانه ی كوردی له بواری كۆمپیوته ر وه هیواداریین كه ئه م كتیبه ش سوود به ئێوه ی خۆشه ویست بگه ینێت وه هه روه ها ئه م كتێبه كتێبێكی به سووده بۆ سه ره تاكان و شاره زاكان وه هیوادارم كه له كه م و كوریه كانم ببورن وه هه روه ها ئه م به رهه مانه واته ئه م كتێیه و كتێبه كانی ترم به خۆڕاین بۆ هیچ كه سێك نیه كه چاپی بكات وه هه موو به رهه مه كانم تاكو ئیستا به خوراین واته به بی به رامبه ر بۆ ئه وه ی هه موو كه سێك سوودی لێببینیت .

نووسه ر : دانا صدرالدين

ناساندن

SQL کورتکراوه ی Structure Query Language ئه م زمانه جه ندین جۆری هه یه

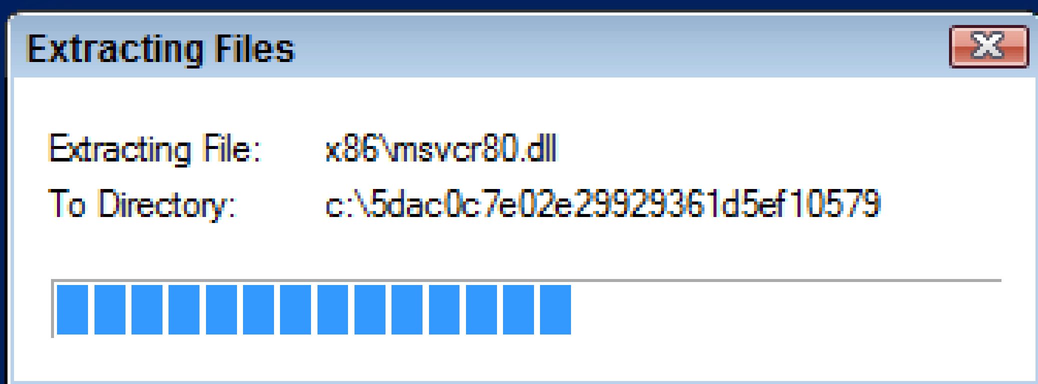
به ڵام ئه م زمانه کراوه به ستانده ر واته هه ر جۆرێکی تر له م زمانه به رهه م بهێنریت پێویسته چه ند شتێك واته چه ند فرمانێکی تێدا هه بێت که له وانی دیکه ش بوونی هه یه وه ئه م زمانه به کاردیت له گه ڵ داتا به یس که به هۆئه وه ده توانین زانیاری زیادبکه ین بۆناو داتا به یسه که مان وه زانیاری ره شبکه ینه وه یان ده سکاری بکه ین وه جه ندان کاری تر که یه ك به یه ك باسیان ده که ین له م کتێبه دا وه هه روه ها ئه م زمانه دوو جوریان هه یه هه یانه به بێ به رامبه رن واته به خۆڕاین وه هه شیانه به پاره ن به ڵام ئه گه ر تۆفێری هه رکامیان بیت ئه وا ئه وانی تریش ده توانیت به کاربهێنیت له م کتێبه ئه وه به کارده هێنین که به پاره یه به لام ئه مه کیشه مان بۆ دروست ناکات چونکه له کوردستان هه موو به رنامه یه کت ده ست ده که ویت به هه رزانترین نرخ ! وه هه روه ها جیاوای نیه هه ر کامیان به کار بهێنیت تۆ یه کێکیان فیربیت ئه وانی تریش به ئاسانی به کارده هێنیت له م کتێبه دا به رنامه Microsoft Sql Server 2008 R2 به کارده هێنین بۆئه وه ی ئه نجامی ئه و کارانه مان ببینین که به SQL ده یکه ین

دابه زاندنى به رنامه

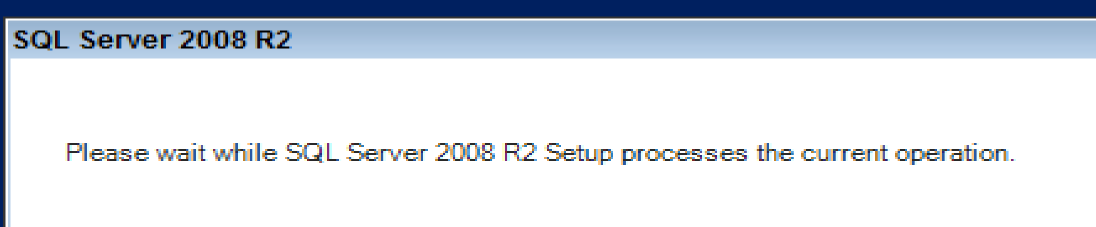
بۆ دابه زاندنى به رنامه كه ئه م هه نگاوانه ئه نجام بده دواتر به رنامه كه ت به سه ركه وتوى دائه به زيت.

سه ره تا بۆ دابه زاندنى به رنامه كه سه ردانى ئه م ماڵپه ره بكه دواى ئه وه ى به رنامه كه ت دابه زاند به رنامه كه دابه زێنه وه ئه م هه نگاوانه ئه نجام بده دبل كليك له سه ر به رنامه كه بكه .

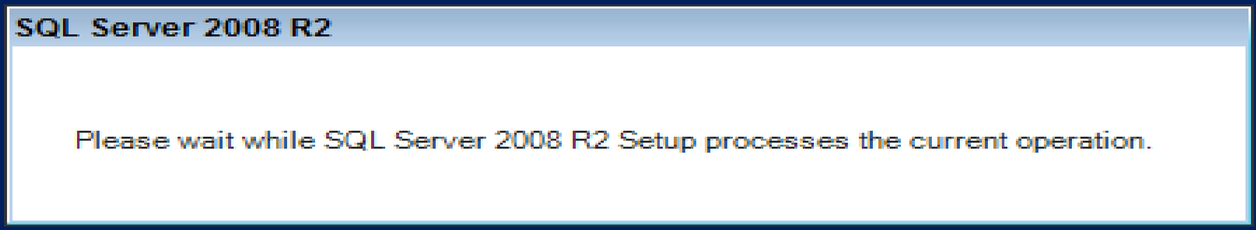
http://www.microsoft.com/express/database/

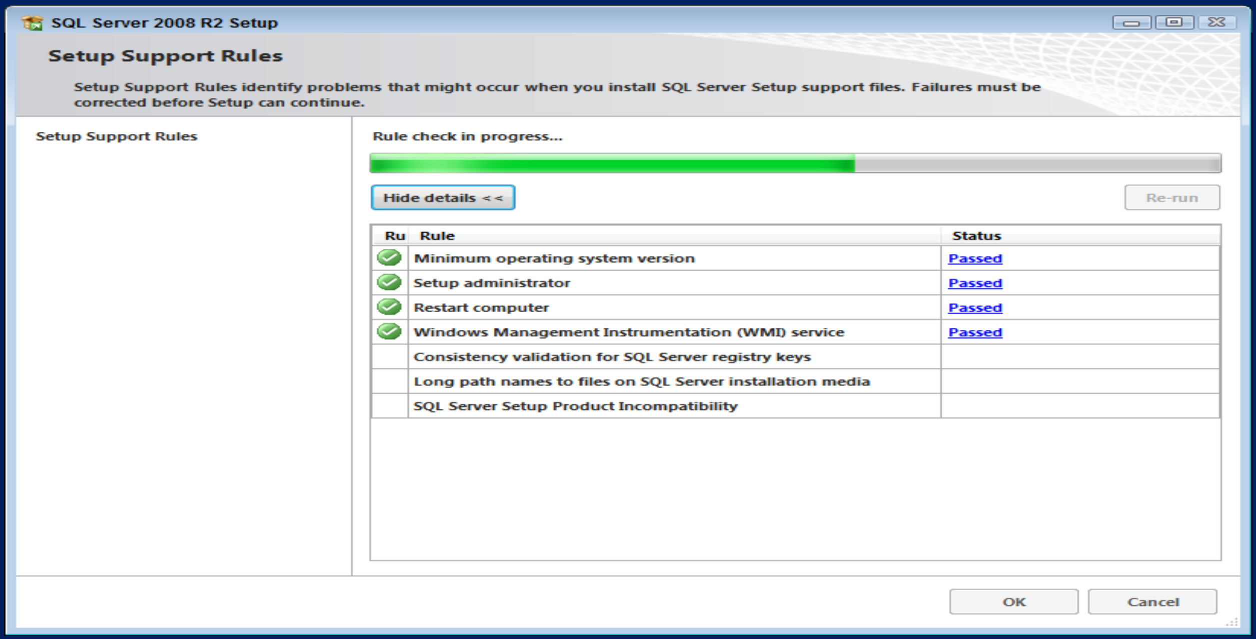

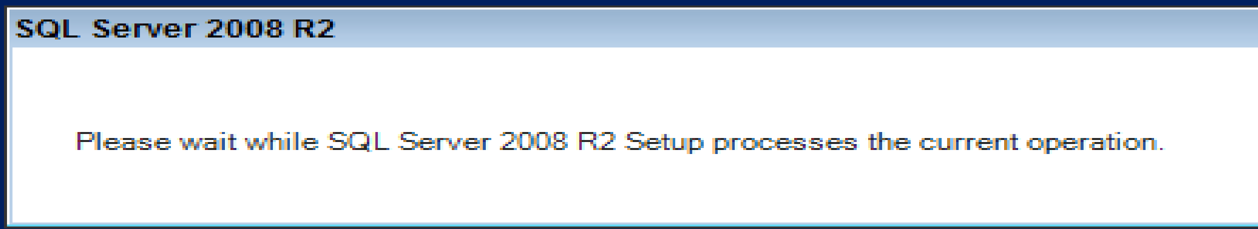

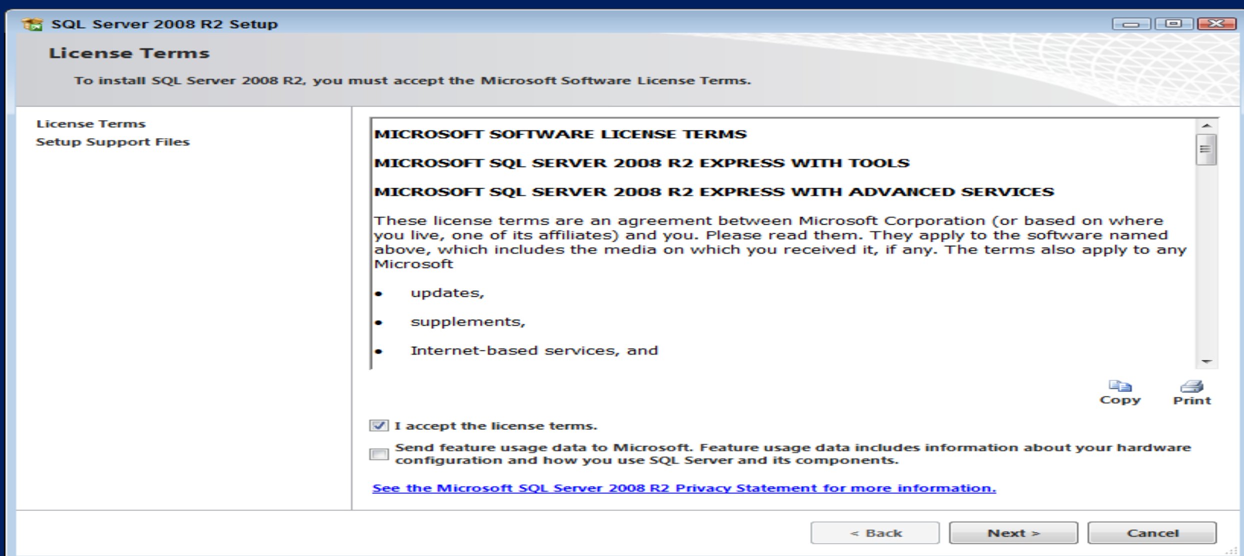

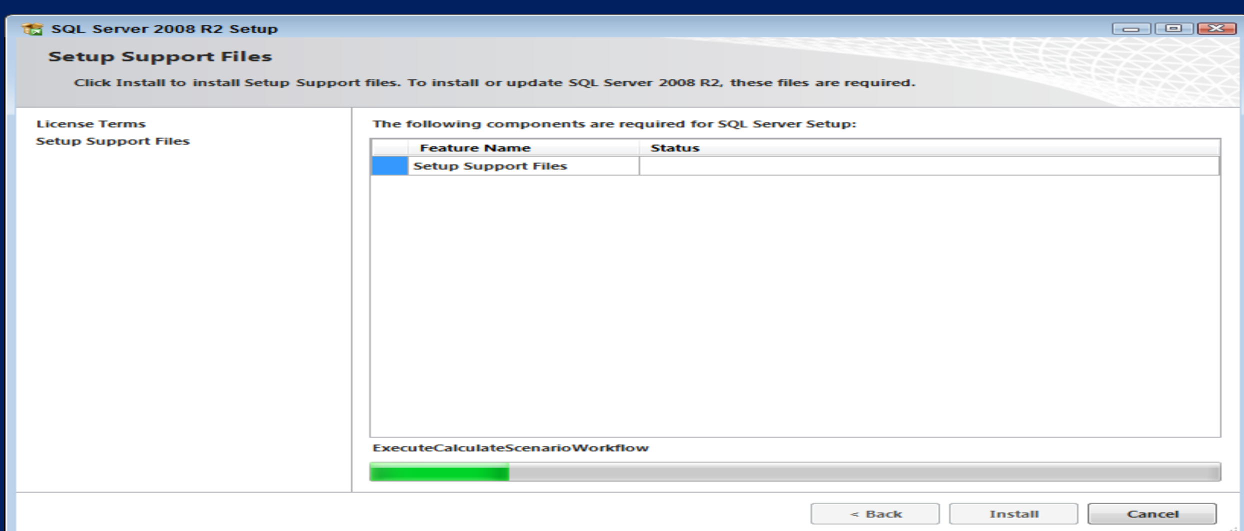

SQL Server Installation Center
Planning
Installation
Maintenance
Tools
Resources
Advanced
Options
كليك بكه
New installation or add features to an existing installation.
Launch a wizard to install SQL Server 2008 R2 in a non-clustered environment or to add features to an existing SQL Server 2008 R2 instance.
Upgrade from SQL Server 2000, SQL Server 2005 or SQL Server 2008
Launch a wizard to upgrade SQL Server 2000, SQL Server 2005 or SQL Server 2008 to SQL Server 2008 R2.
Search for product updates
Search Microsoft Update for SQL Server 2008 R2 product updates.
SQL Server 2008 R2

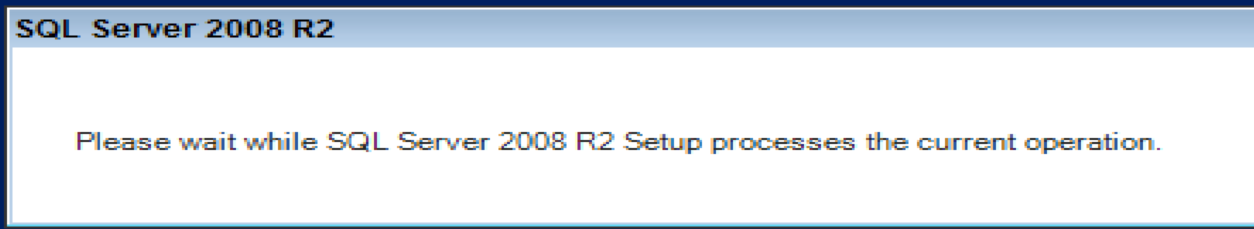

SQL Server 2008 R2
Please wait while SQL Server 2008 R2 Setup processes the current operation.

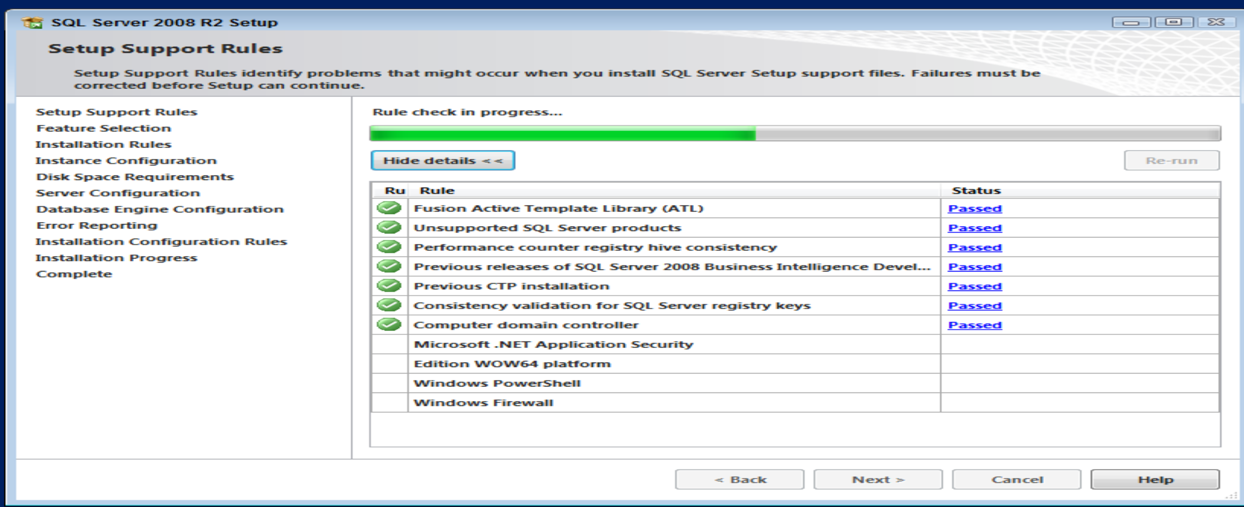

SQL Server 2008 R2 Setup
Setup Support Rules
Setup Support Rules identify problems that might occur when you install SQL Server Setup support files. Failures must be corrected before Setup can continue.
Setup Support Rules
Rule check in progress...
Hide details <<
Re-run
Ru
Rule
Status
Minimum operating system version
Passed
Setup administrator
Passed
Restart computer
Passed
Windows Management Instrumentation (WMI) service
Passed
Consistency validation for SQL Server registry keys
Long path names to files on SQL Server installation media
SQL Server Setup Product Incompatibility
OK
Cancel

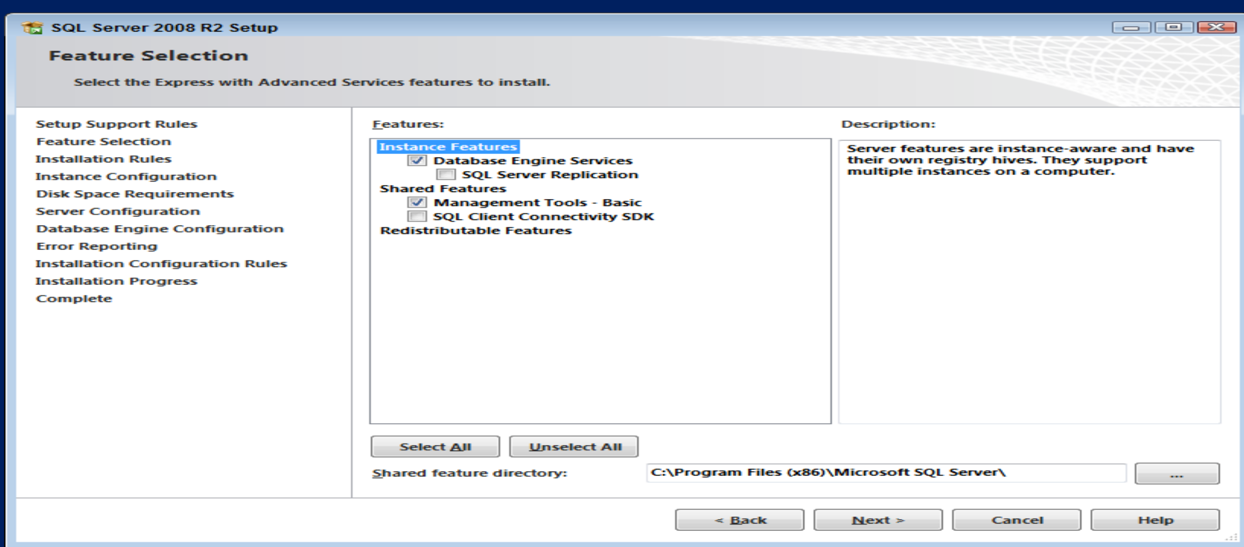

SQL Server 2008 R2
Please wait while SQL Server 2008 R2 Setup processes the current operation.

SQL Server 2008 R2 Setup
License Terms
To install SQL Server 2008 R2, you must accept the Microsoft Software License Terms.
License Terms
Setup Support Files
MICROSOFT SOFTWARE LICENSE TERMS
MICROSOFT SQL SERVER 2008 R2 EXPRESS WITH TOOLS
MICROSOFT SQL SERVER 2008 R2 EXPRESS WITH ADVANCED SERVICES
These license terms are an agreement between Microsoft Corporation (or based on where you live, one of its affiliates) and you. Please read them. They apply to the software named above, which includes the media on which you received it, if any. The terms also apply to any Microsoft
updates,
supplements,
Internet-based services, and
Copy
Print
I accept the license terms.
Send feature usage data to Microsoft. Feature usage data includes information about your hardware configuration and how you use SQL Server and its components.
See the Microsoft SQL Server 2008 R2 Privacy Statement for more information.
< Back
Next >
Cancel

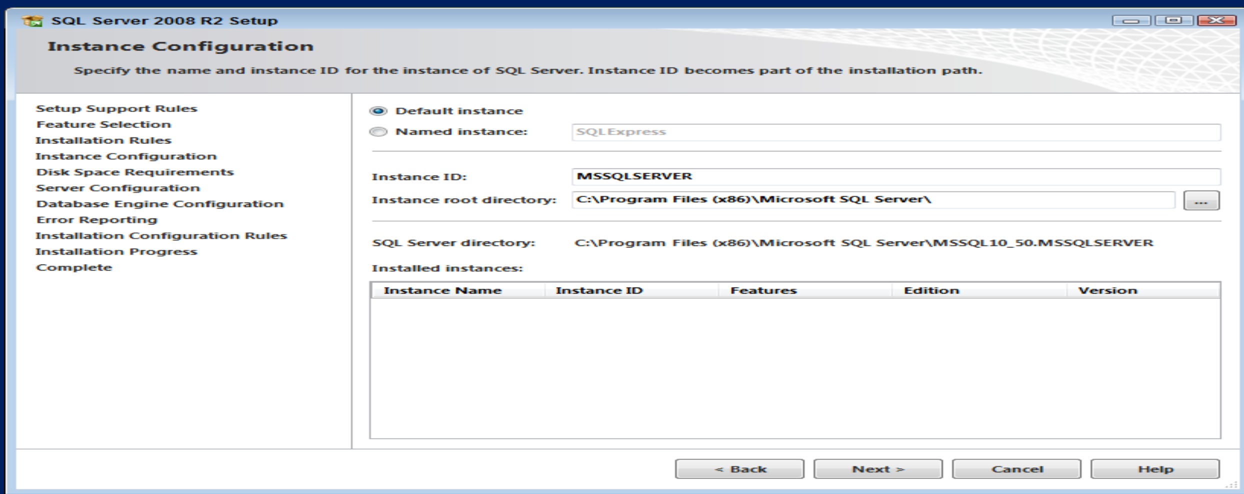

SQL Server 2008 R2 Setup
Setup Support Files
Click Install to install Setup Support files. To install or update SQL Server 2008 R2, these files are required.
License Terms
Setup Support Files
The following components are required for SQL Server Setup:
Feature Name
Status
Setup Support Files
ExecuteCalculateScenarioWorkflow
< Back
Install
Cancel

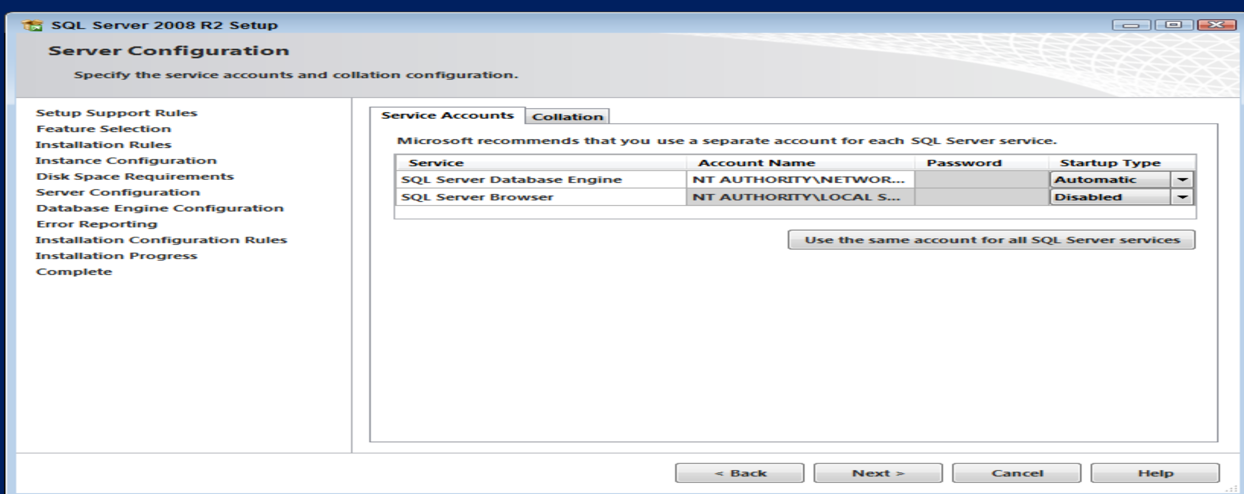

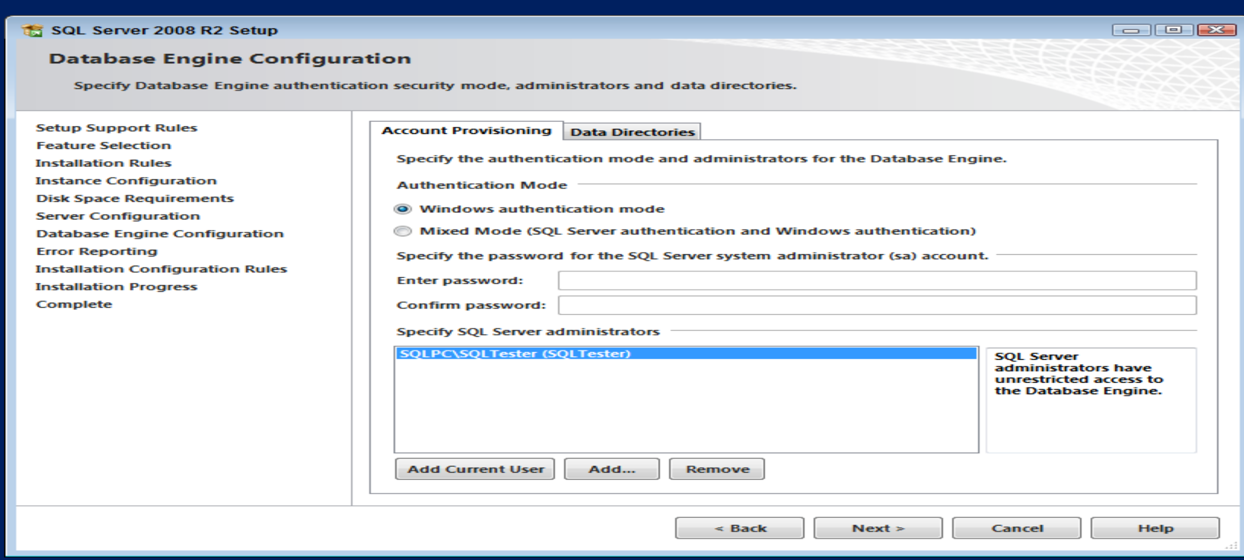

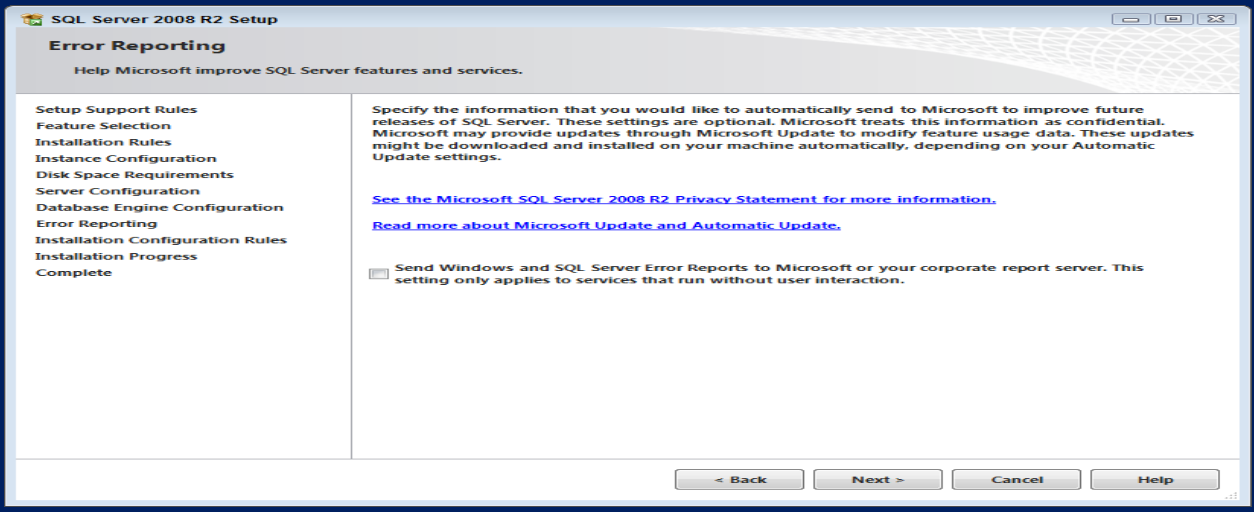

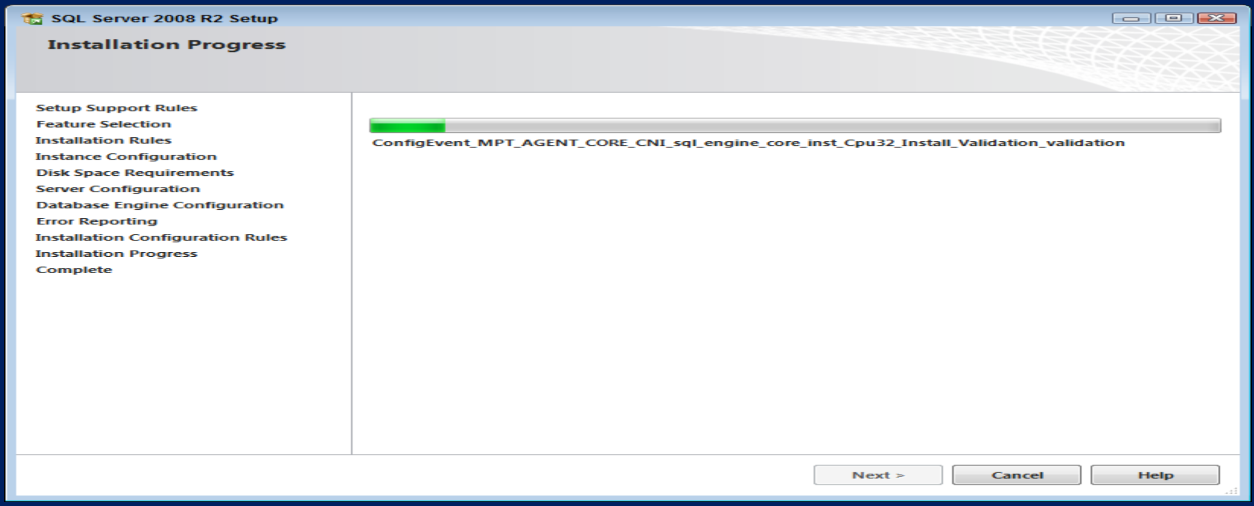
له م شوێنه دا هه موو كاره كان وه ك ئه م وێنه یه ئه نجام بده وه بۆ هه مو به رنامه كه وێنه كان چۆن بوون تۆش ئاوا به رده وام به له دابه زاندنی به رنامه كه .

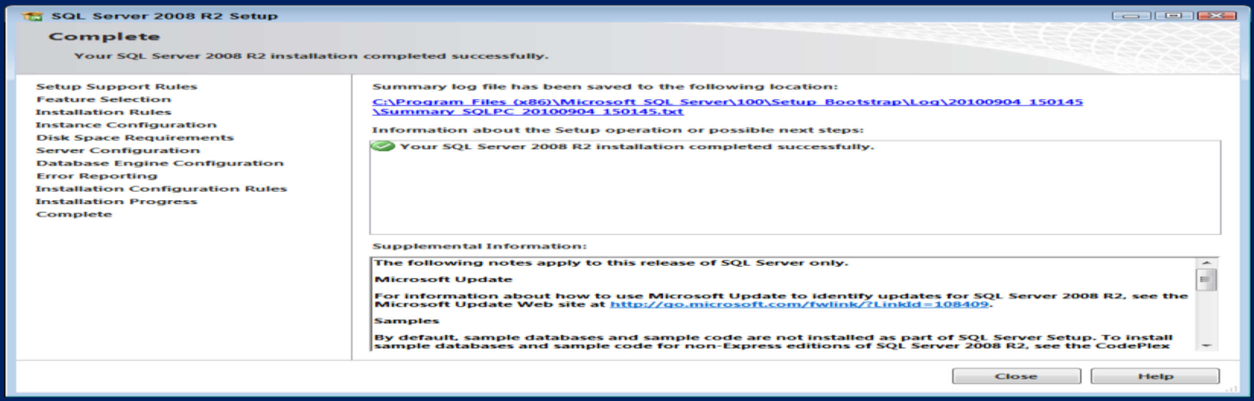

SQL Server 2008 R2 Setup
Instance Configuration
Specify the name and instance ID for the instance of SQL Server. Instance ID becomes part of the installation path.
Setup Support Rules
Feature Selection
Installation Rules
Instance Configuration
Disk Space Requirements
Server Configuration
Database Engine Configuration
Error Reporting
Installation Configuration Rules
Installation Progress
Complete
Default instance
Named instance:
SQLExpress
Instance ID:
MSSQLSERVER
Instance root directory:
C:\Program Files (x86)\Microsoft SQL Server\
SQL Server directory:
C:\Program Files (x86)\Microsoft SQL Server\MSSQL10_50.MSSQLSERVER
Installed instances:
Instance Name
Instance ID
Features
Edition
Version
< Back
Next >
Cancel
Help

SQL Server 2008 R2 Setup
Server Configuration
Specify the service accounts and collation configuration.
Setup Support Rules
Feature Selection
Installation Rules
Instance Configuration
Disk Space Requirements
Server Configuration
Database Engine Configuration
Error Reporting
Installation Configuration Rules
Installation Progress
Complete
Service Accounts
Collation
Microsoft recommends that you use a separate account for each SQL Server service.
Service
Account Name
Password
Startup Type
SQL Server Database Engine
NT AUTHORITY\NETWOR...
Automatic
SQL Server Browser
NT AUTHORITY\LOCAL S...
Disabled
Use the same account for all SQL Server services
< Back
Next >
Cancel
Help

SQL Server 2008 R2 Setup
Database Engine Configuration
Specify Database Engine authentication security mode, administrators and data directories.
Setup Support Rules
Feature Selection
Installation Rules
Instance Configuration
Disk Space Requirements
Server Configuration
Database Engine Configuration
Error Reporting
Installation Configuration Rules
Installation Progress
Complete
Account Provisioning
Data Directories
Specify the authentication mode and administrators for the Database Engine.
Authentication Mode
Windows authentication mode
Mixed Mode (SQL Server authentication and Windows authentication)
Specify the password for the SQL Server system administrator (sa) account.
Enter password:
Confirm password:
Specify SQL Server administrators
SQLPC\SQLTester (SQLTester)
SQL Server administrators have unrestricted access to the Database Engine.
Add Current User
Add...
Remove
< Back
Next >
Cancel
Help

SQL Server 2008 R2 Setup
Error Reporting
Help Microsoft improve SQL Server features and services.
Setup Support Rules
Feature Selection
Installation Rules
Instance Configuration
Disk Space Requirements
Server Configuration
Database Engine Configuration
Error Reporting
Installation Configuration Rules
Installation Progress
Complete
Specify the information that you would like to automatically send to Microsoft to improve future releases of SQL Server. These settings are optional. Microsoft treats this information as confidential. Microsoft may provide updates through Microsoft Update to modify feature usage data. These updates might be downloaded and installed on your machine automatically, depending on your Automatic Update settings.
See the Microsoft SQL Server 2008 R2 Privacy Statement for more information.
Read more about Microsoft Update and Automatic Update.
Send Windows and SQL Server Error Reports to Microsoft or your corporate report server. This setting only applies to services that run without user interaction.
< Back
Next >
Cancel
Help

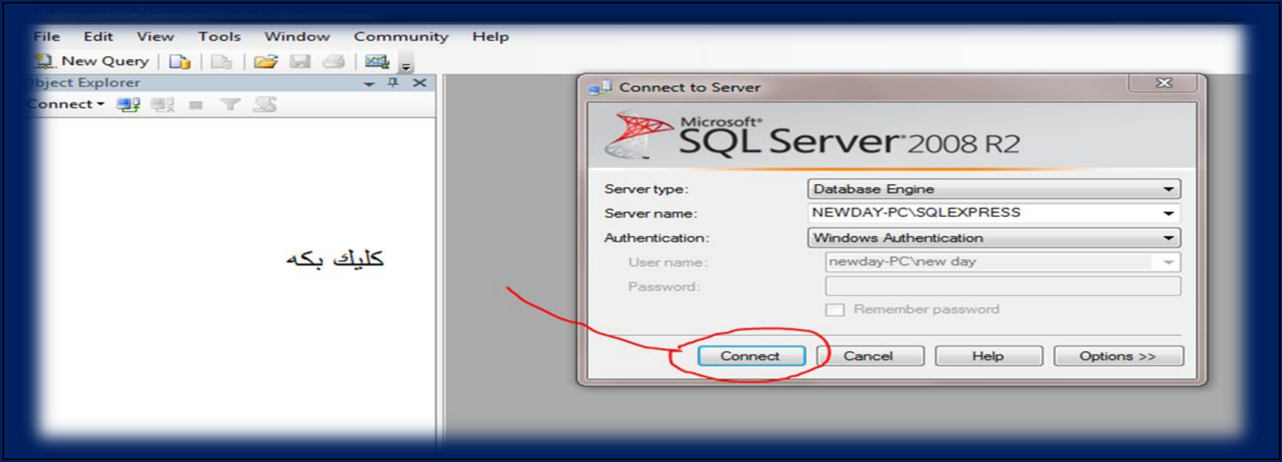

SQL Server 2008 R2 Setup
Installation Progress
Setup Support Rules
Feature Selection
Installation Rules
Instance Configuration
Disk Space Requirements
Server Configuration
Database Engine Configuration
Error Reporting
Installation Configuration Rules
Installation Progress
Complete
ConfigEvent_MPT_AGENT_CORE_CNI_sql_engine_core_inst_Cpu32_Install_Validation_validation
Next >
Cancel
Help

SQL Server 2008 R2 Setup
Complete
Your SQL Server 2008 R2 installation completed successfully.
Setup Support Rules
Feature Selection
Installation Rules
Instance Configuration
Disk Space Requirements
Server Configuration
Database Engine Configuration
Error Reporting
Installation Configuration Rules
Installation Progress
Complete
Summary log file has been saved to the following location:
Information about the Setup operation or possible next steps:
Your SQL Server 2008 R2 installation completed successfully.
Supplemental Information:
The following notes apply to this release of SQL Server only.
Microsoft Update
Samples
Close
Help

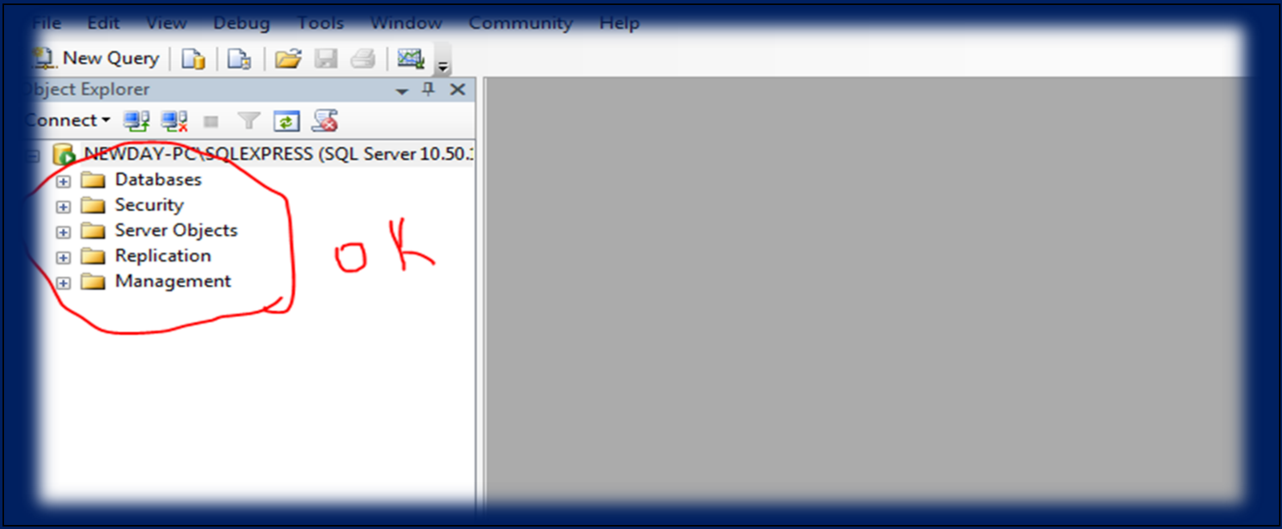
به رنامه كه به سه ركه وتووى دابه زى ئيستا به رنامه كه مان ئاماده يه بۆ كاركردن .

به كارهێنانى به رنامه كه

به كارهێنانى به رنامه كه زور ساده و ئاسانه سه ره تا به رنامه كه بكه ره وه دواتر به رنامه كه كونيكت بكه واته مه به ستم ئه وه ئه كه داتا به يسه كه ت كۆنێكت بكه يت وه ك ئه م وێنه يه :

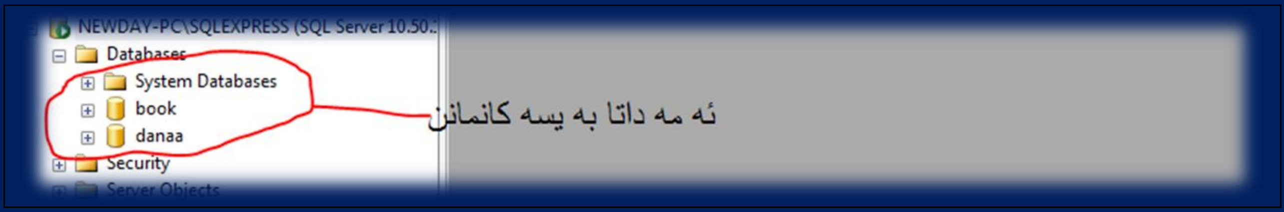
ئيستا سه يركه ن به رنامه كه مان به سه ركه وتووى كۆنێكت بوو :

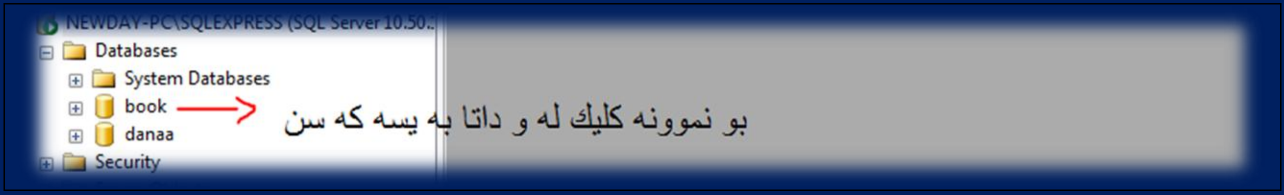
وه ك ده بينين جه ند شتێكمان هه يه كه ئێمه ته نها ئه وه روون ئه كه ينه وه كه نووسراوه databases

له م به شه ئه و داتا به يسانه ى كه دروست ئه كه ين له ناو ئه م فولده ره دا خه زن ئه بن !

له ناو داتا به يس خشته هه يه كه زانياريه كان له ويوه خه زن ئه بن بو نموونه كليك له سه ر يه ك له وداتا به يسانه بكه ين ئه وا فولده ريكمان بيشان ئه دات به ناوى tables

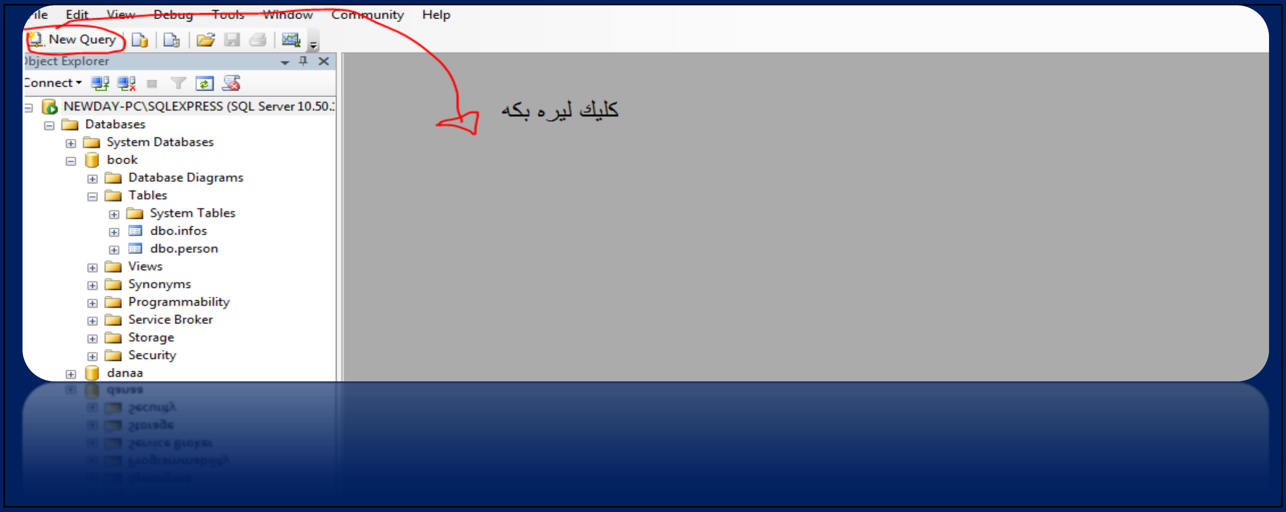
سه يركه ن فولده رێكمان هه يه تايبه ته به خشسته كان كليك له سه ر بكه :

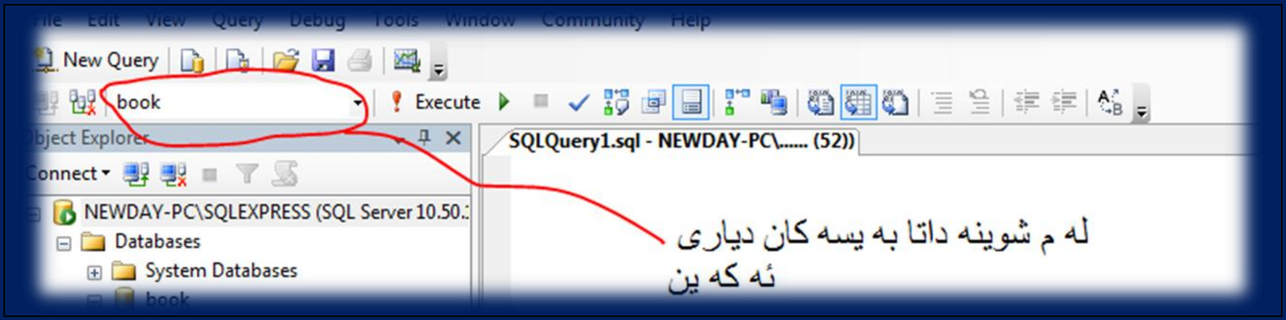
ده بينين جه ند خشته مان دروستكردبيت پيشانمان ئه دات :

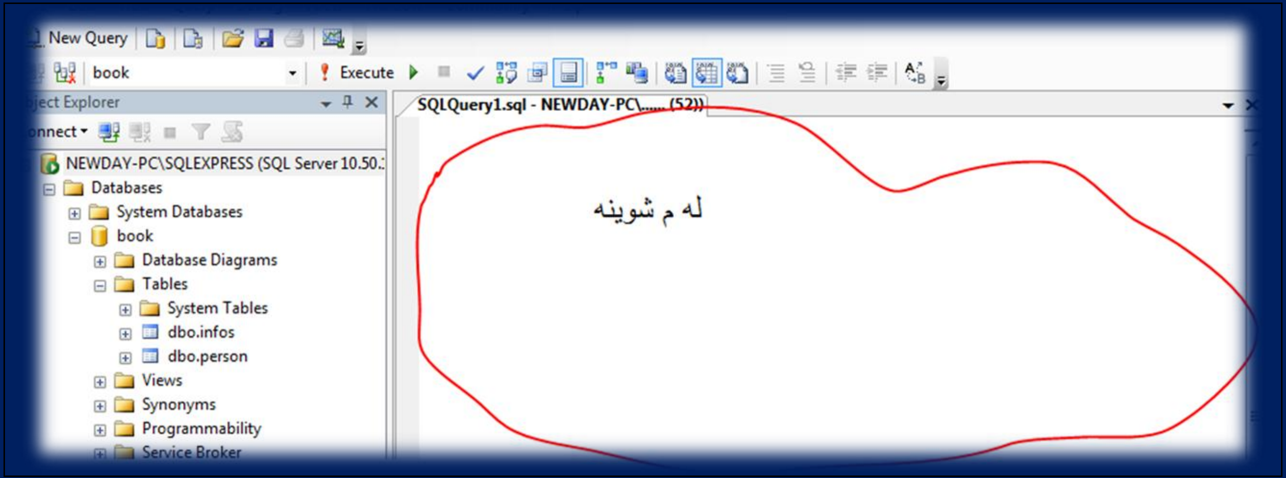
ئيستا ئه گه ربمانه وێت كۆده كان ئيش پێبكه ين يان فرمانه كان بنێرين ئه وا به م شێوه يه ئه نجام ئه ده ين :

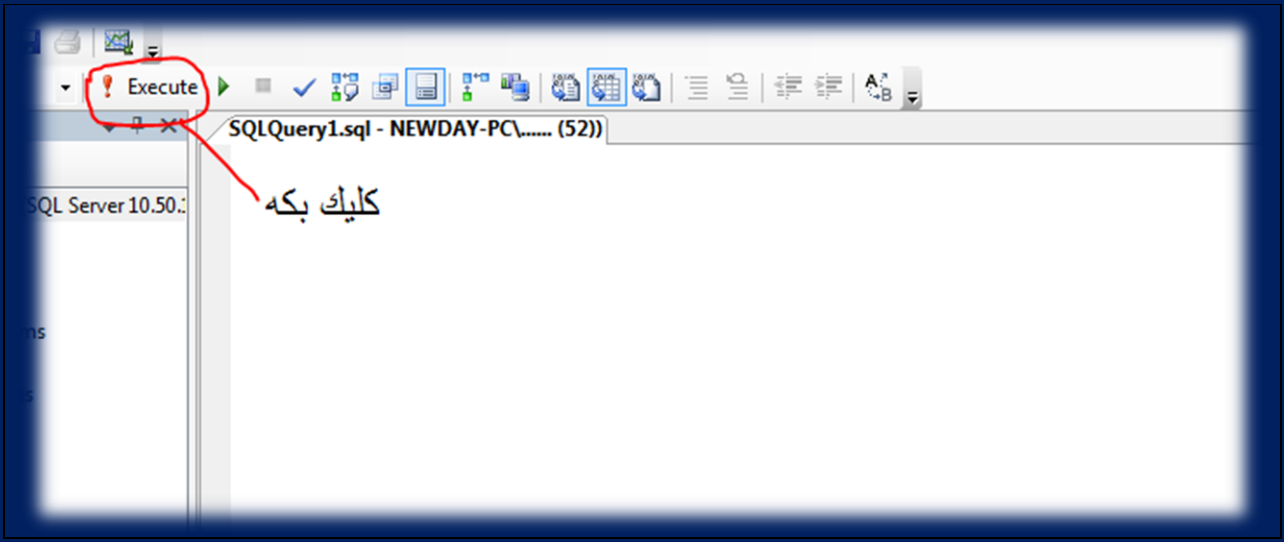
دواتر پێویسته ئه و داتا به یسه هه ڵبژێرین كه مه به ستمانه له م شوێنه داتا به یسه كان هه ڵ بژێرین :

وه هه روه ها فرمانه كان واته كوده كان له م شوێنه ئه نووسین :

بۆ ئه وه ی فرمانه كان بنێرین واته فرمانه كان یان كوده كان ره ن بكه ین ئه وا كليك له م شوێنه ئه كه ین :

Create Database

به   ده بيت ئه وه بزانين كه زانياريه كان له شوێنێك خه زن ئه بن كه پێی ئه ڵێن داتا به يس كه هه موو زانياريه كانمان له م شوينه خه زن ئه كه ين جا له SQLهۆی ئه م فرمانه وه ده توانين داتا به يس

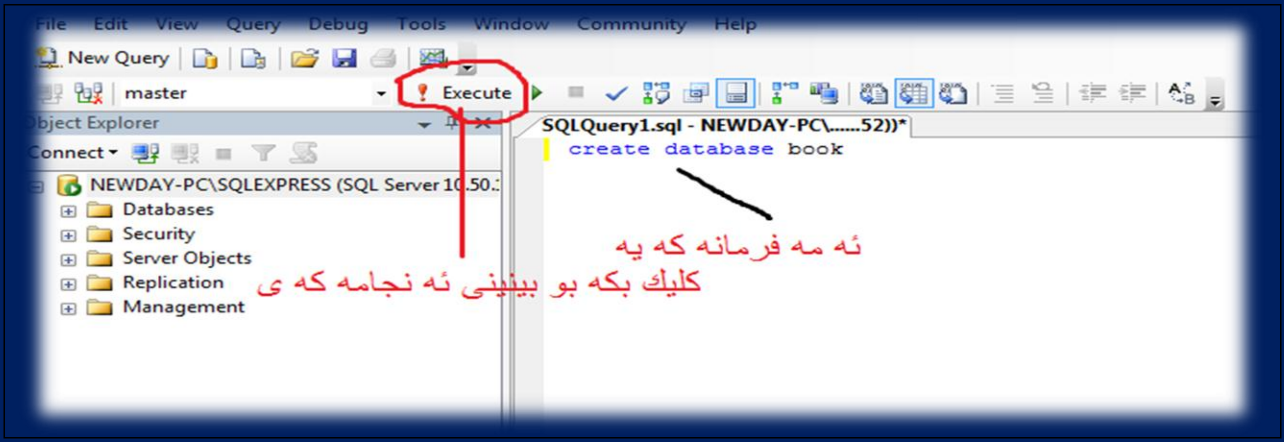
دروست بكه ين كه ئه مه سه ره تای هه موو كاره كانمانه سه ره تا ئه م فرمانه ی سه ره وه ئه نووسينه وه له

Create database

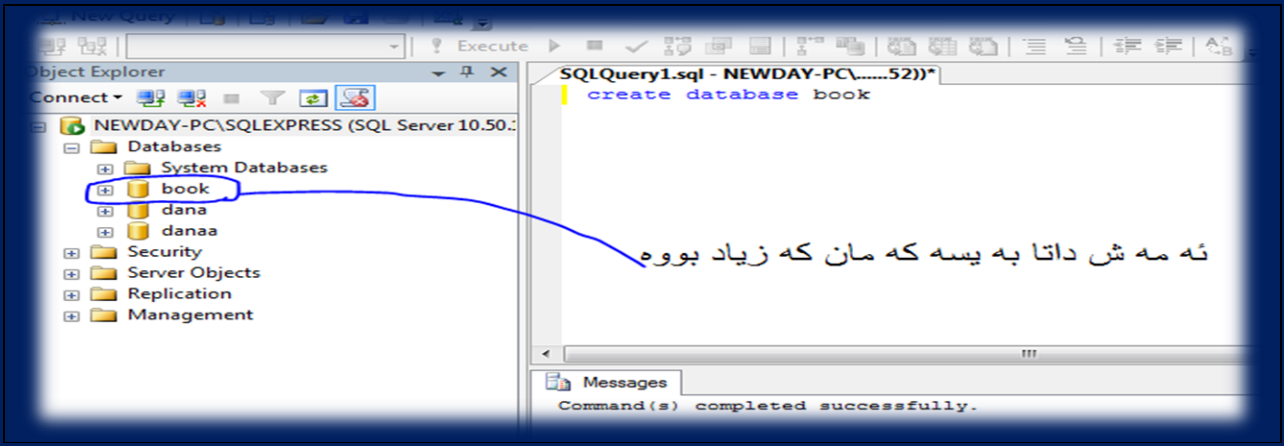
كه ئه و فرمانه مان نووسی پاشان ناوی داتا به يسه كه مان ده نووسين كه بمانه ويت داتا به يسه كه مان به ناوی چ بيت :

Create database book

ئيستا داتا به يسه كه مان دروست كرد به و ناوه ی كه خومان ويستمان نموونه :

سه يرى ئه نجامه كه ى بكه ن ئيستا ده بينين داتا به يسيك دروست بوه يان زياد بوه به و ناوه ى كه ديارمان كردووه :

Create table

ئه و زانیاریانه ی كه ئیمه رۆژانه له ناو داتا به یسه كه مان خه زنیان ده كه ین ئه م زانیاریانه له شوێنێك خه زن ئه بن له ناو داتا به یس كه پێی ده ڵێن table واته خشته هه موو زانیاریه كان له م شوێنه ن .

وه هه روه ها له ناو خشته ش شتێك بوونی هه یه كه پێی ئه وتریت Column كه به هۆی ئه مه وه

زانیاریه كان له یه ك جیاواز ئه كه ینه وه واته ئه گه ر بمانه وێت له ناو خشته كه مان ناوی كه سه كه و ته مه نی داخل بكه ین ئه وا به هۆی ئه م به شه وه ئه وا شوینی ناوی كه سه كه جیاواز ده بیت له شوێنی ته مه نی كه سه كه بۆیه له كاتی دروستكردنی خشته ئه وا چه ند جۆری زانیاریمان هه بێت پێویسته ئه وه نده column زیاد بكه ین یان دروستیان بكه ین .

وه هه روه ها جه ندین جۆری داتا مان هه یه واتا زانیاری كه هه یانه ژماره یه وه هه شیانه ووشه یه یان نووسینه وه هه شیانه وێنه یه وه جه ندین جۆری تر به ڵام ئه وه ی كه زور به كاری بهێنین بریتیه له ژماره و نووسین .

وه ئه وانه ی كه به كاریان ده هێنین بریتین له ژماره و نووسین بۆئه وه ی بتوانن به ئاسانی له فرمانه كان تێبگه ن

به كاردێت بۆ نووسین	Varchar
به كاردێت بۆ ژماره	int

ئیستا ده مانه وێت خشته یه ك دروست بكه ین وه خشته كه مان له ٤ جۆری زانیاری پێكهاتبێت ئه وانیش بریتی بن له (ناوی یه كه م و ناوی دووه م و شار و ناونیشان) واته خشته كه مان چوار جۆری زانیاری له خۆ هه ڵگرتووه واته پێویستمان به ٤ columnهه یه وه جۆره كه شیان ووشه یه واته نووسین .

سه ره تا ئه م فرمانه ئه نووسین :

```
Create table
```

واته خشته یه ك دروست بكه ین دوای ئه وه ناوێك بۆ خشته كه مان داده نێین :

```
Create table info
```

Column

ئیستا خشته كه مان دیاری كرد وه ناومان بۆ دانا ئه م جاره هه لده ستین به دروستردنی

```
Create table info
(

له م شوینه دا Column دروست ئه كه ین

);
```

ئیستا ده مانه ویت ناوی یه كه م دروست بكه ین واتا ناوی یه كه می كه سه كه له م Column ه زیاد

زیاد بكه ین كه تایبه ته به ناوی یه كه م :

```
Create table info
(
Firstname

);
```

ناوی ئه و به شه مان نووسی كه تایبه ته به ناوی یه كه م به لام ده بیت جوری زانیاریه كه ی دیاری بكه ین جوری ئه و داتا یه ی كه ده مانه ویت له م به شه ی زیاد بكه ین بریتیه له ووشه بویه جوری داتا یه كه ده بیت بریتی بیت له **varchar**

```
Create table info
(
Firstname varchar

);
```

دواتر ئه گه ر بمانه ویت ئه و ناوه ی كه زیادی ده كه ین له چه ند پیتیك زیاتر نه بیت ئه وا به م شیوازه ئه م كاره ئه نجام ئه ده ین :

```
Create table info
(
Firstname varchar (200),

);
```

ئیستا ناتوانین زیاتر له ٢٠٠ پیت زیاد بكه ین بوناوی ئه كه م دوای ئه وه ی كه به شیكمان بو ناوی یه كه م دروست كرد پیویسته بو به شه كانی تریش هه مان كار ئه نجام بده ین بو ناوی دووه م :

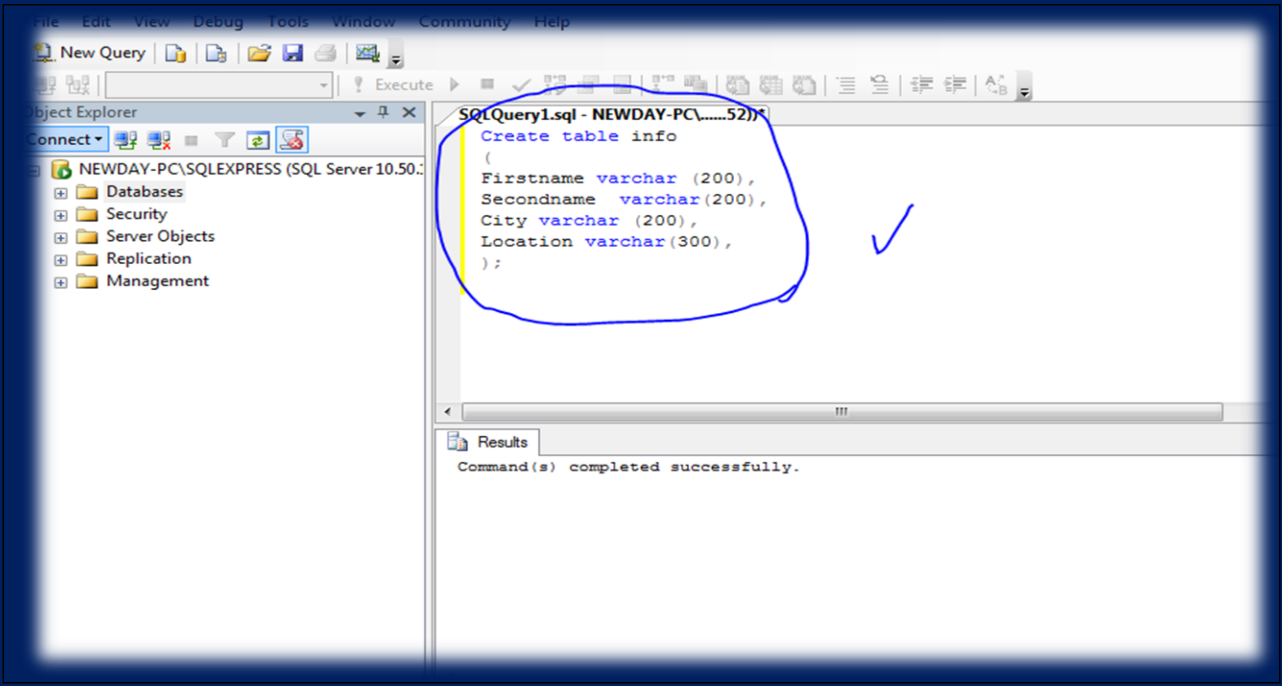
```
Create table info
(
Firstname varchar (200),
Secondname  varchar(200),

);
```

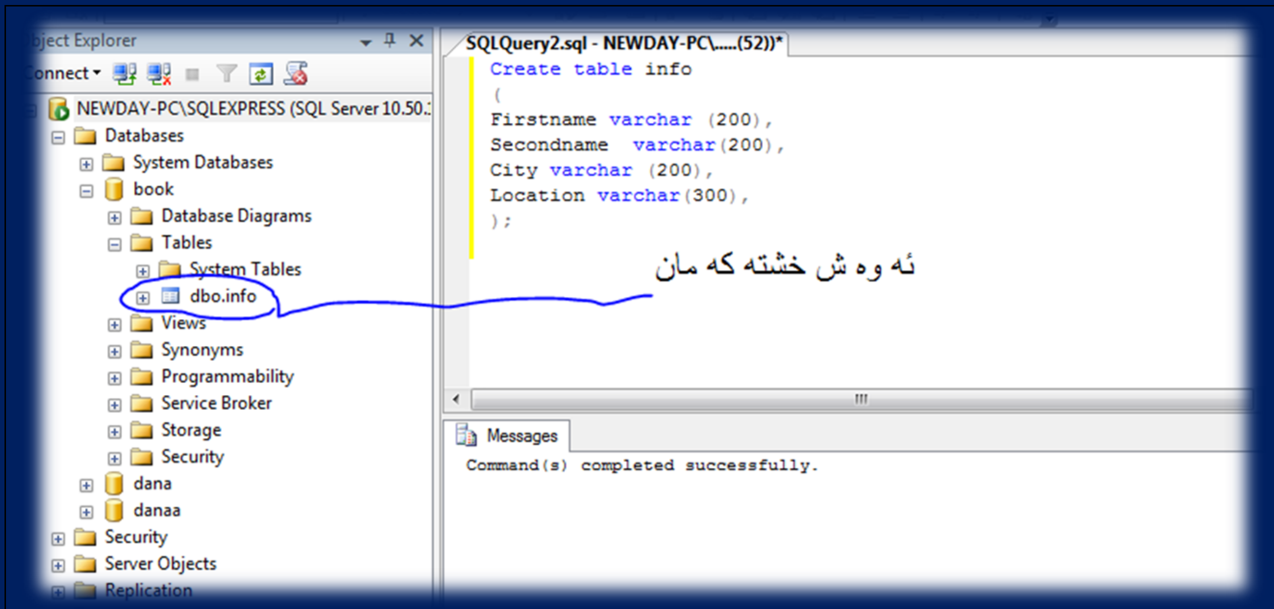
ئیستا به شێكیشمان زیاد كرد بۆناوی دووه م ئه م جاره به شێك زیاد ئه كه ین بۆ ناوی شاره كه وه به شێكیش بۆ ناونیشانی كه سه كه :

```
Create table info
(
Firstname varchar (200),
Secondname  varchar(200),
City varchar (200),
Location varchar(300),
);
```

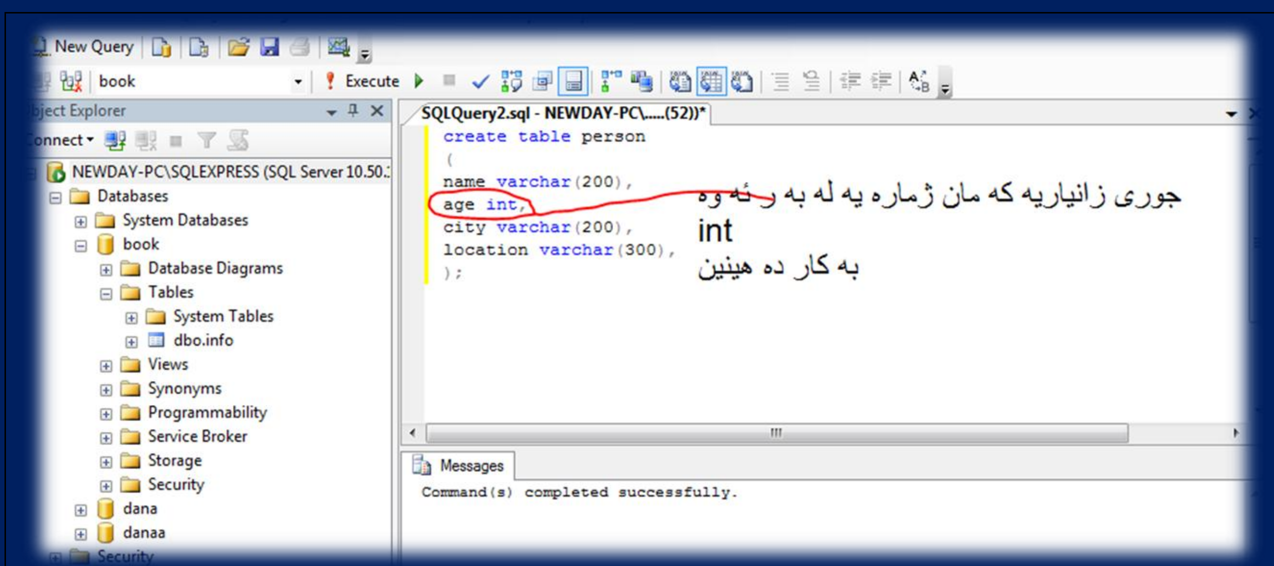
وه ك ده بینین ئیستا خشته كه مان دروست كرد له گه ڵ ٤ Column واته چوار به ش نموونه :

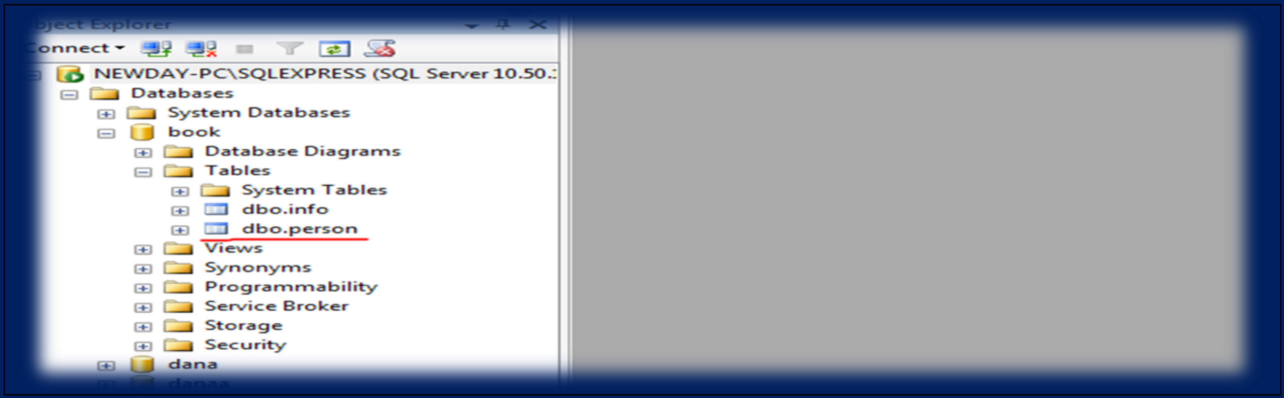
سه یری ئه نجامه كه ی بكه ن :

نموونه : ئه م جاره ده مانه ویت خشته یه کی تر دروست بکه ین که ناوی که سه که وه هه روه ها ته مه نی که سه که و وه شاره که ی و شوینی نیشته جیبوونی تیّدا بیّت :

سه یری ئه نجامی کاره که مان بکه ن :

ئیستا ئێمه ئه و خشته یه به کار ده هێنین بۆ روونکردنه وه ی بابه ته کانی تر .

Insert

له داتا به یس وتمان زانیاریه کانمان خه زن ده که ین وه هه روه ها له م زمانه شدا واته ی به هۆی ئه م زمانه وه ده توانیت زانیاری واتا داتا زیاد بکه ین بۆناو خشته که مان وه هه روه ها ده توانین زانیاریه کان به دوو شێواز زیاد بکه ین که باسیان ده که ین وه ئه م کاره ده که ین به به کارهێنانی insert

بۆ ئه وه ی بمانه ویت زانیاری زیاد بکه ین بۆناو خشته که مان وه له ناو خشته که مان چه ند به شێکمان دیاری کردوون وه ك ناوی که سه که و ته مه ن و شار و شوینی نیشته جێبوون جا ئه گه ر بمانه ویت ئه وا زانیاری زیاد بکه ین بۆ هه موو به شه کان ئه وا به م شێوازه ئه م کاره ده که ین :

سه ره تا فرمانی Insert into ئه نووسین :

Insert into

دوای ئه وه ناوی ئه و خشته یه ئه نووسین که ده مانه ویت زانیاری بۆ زیاد بکه ین ناوی خشته که مان بریتیه له personكه پێشتر دروستمان کرد :

Insert into person

وه ناوی خشته که شمان نووسی ئیمه ده مانه ویت زانیاری بۆ هه موو به شه کانی خشته که مان زیاد بکه ین بۆیه پێویست به وه ناکات ناوی به شه کان بنوسسینه وه واته ناوی column ه کان !

دواتر فرمانێکی تر به کار ده هێنین بۆ ئه وه ی زانیاریه کان زیاد بکه ین بۆ ناو خشته که مان ئه ویش بریتیه له values که به هۆی ئه م فرمانه وه ئه م کاره ئه نجام ئه ده ین :

```
Insert into person values(‘ له م شوێنه زانیاریه کان ئه نووسین ’);
```

بۆ زیاد کردنی زانیاری ئه وا ده بیت به شی یه که می خشته که ت له یه که مه وه زیاد بکه یت واته ئیستا خشته که ی ئیمه که دروستمان کرد یه که م به شی تایبه ته به ناو بۆ یه یه که م جار ناوی که سه که دیاری ئه که ین :

```
Insert into person values(‘dana’);
```

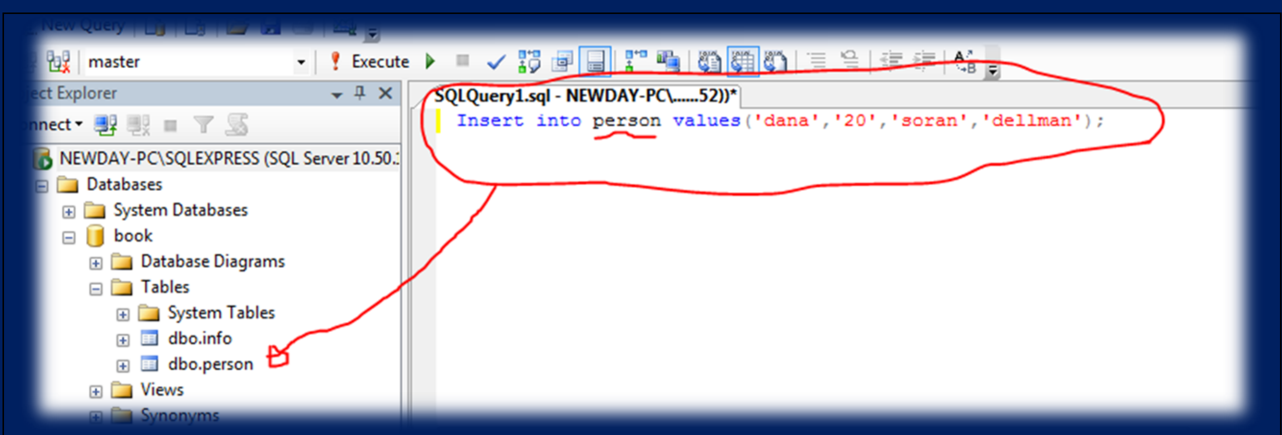
له خشته که مان به شی دوه می تایبه ت بوو به ته مه نی که سه که وه ده بیت جۆری زانیاریه که ش بریتی بێت له ژماره :

```
Insert into person values(‘dana’,’20’);
```

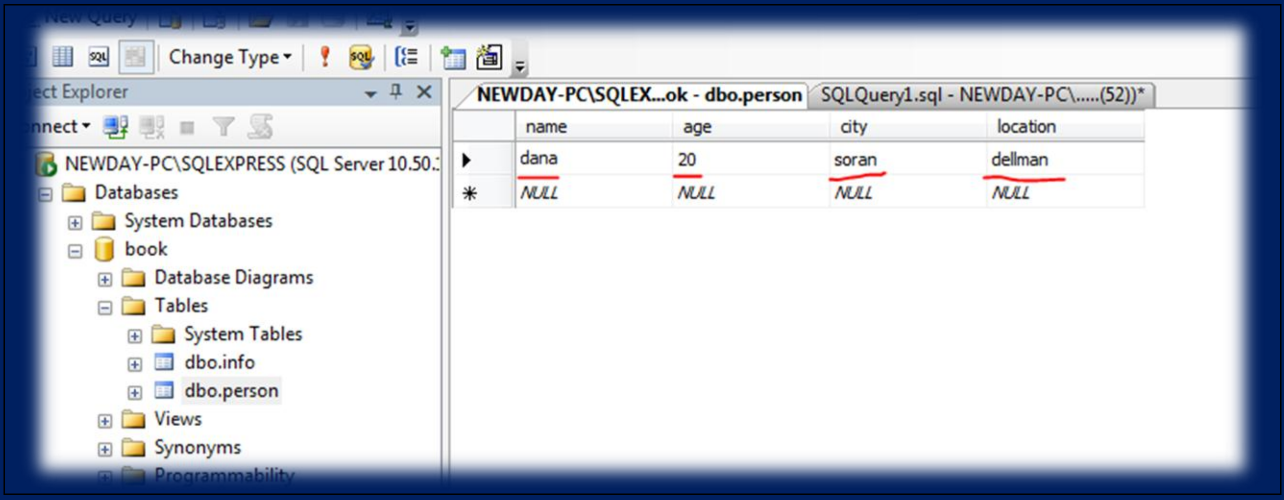
وه هه روه ها به شی سێیه می خشته که مان تایبه ت بوو به ناوی شاره که ی وه به شی چواره م تایبه ت بوو به شوێنی نیشته جێبوون واته ده بیت زانیاریه کان به م شیوه یه یه ك له دوای یه ك زیاد بکه یت بۆ هه ر به شێك چوونکه هه ر column ه و تایبه ته به زانیاریه ك .

```
Insert into person values(‘dana’,’20’,’soran’,’dellman’);
```

واته به م شێوازه ده توانین زانیاری بۆ هه موو به شه کانی خشته که مان زیاد بکه ین نموونه :

ئه مه ش ئه نجامه که ی :

ئه و رێگا یه یه ی سه ره وه بریتی بوو له زیادکردنی زانیاری بۆ هه موو به شه کانی خشته که مان به لاّم ئه گه ر بمانه وێت ته نها زانیاری بۆ یه ك به ش یان چه ند به شێك زیاد بکه ین له ناو خشته که مان ئه وا پێویسته ئه م شێوازه به کاربهێنین :

سه ره تا ئه و فرمانه بنووسه وه له گه ڵ ناوی خشته که پاشان ناوی ئه و به شانه بنووسه که ده ته وێت زانیاریان بۆ زیاد بکه یت له ناو خشته که ت :

Insert into person (لیره ناوی به شه کان بنووسه واته ناوی column ه کان);

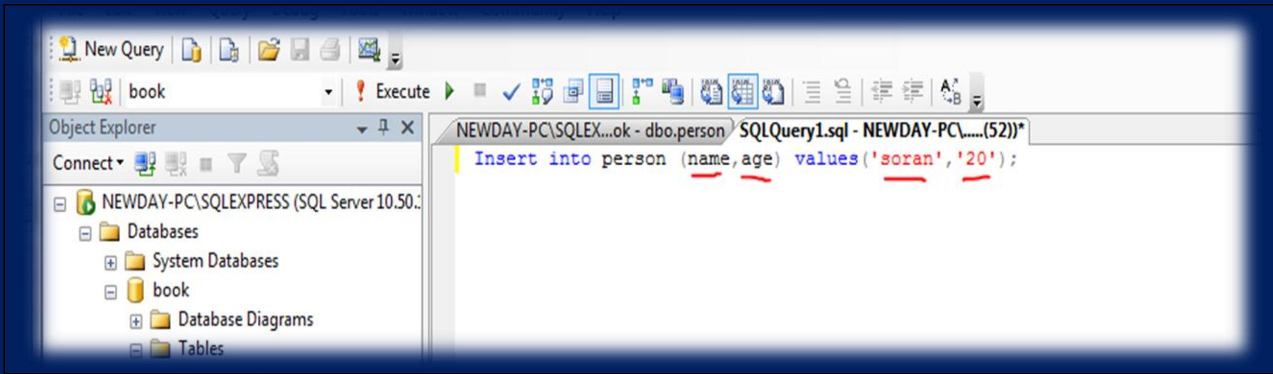
بۆ نموونه من ده مه ویت ته نها ناوی که سه که و ته مه نه که ی زیاد بکه م ئه وا ئه م کاره به م شێوازه ئه نجام ئه ده م :

Insert into person(name,age)

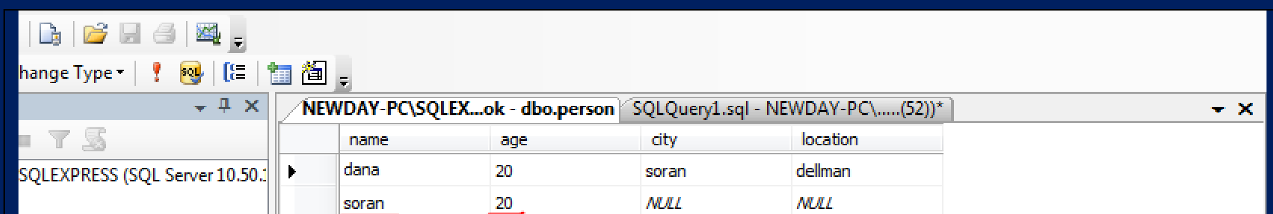
وه ك ده بینین ته نها ئه و دوو به شه م دیاری کرد له ناو خشته که م که تایبه تن به ناوی که سه که و ته مه نه که ی دواتر زانیاریه کان دیاری ده که م به لاّم ده بیت سه ره تا ناوی که سه که دیاری بکه م دواتر ته مه نه که ی چونکه ئه و به شه ی تایبه ته به ناوی که سه که له سه ره تاوه هاتووه !

Insert into person (name,age) values('soran','20');

نموونه :

سه یری ئه نجامه که ی بکه ن :

ده بينين زانياری ته نها بۆ ئه و به شه زيا بووه كه دياريمان كردبوو وه به شه كانی تر به تالن واته null

به م دوو شێوازه ی سه ره وه ده توانين زانياری زياد بكه ين بو ناو خشته كه مان يان داتا به يسه كه مان ئيستا تو ئه م ناوانه زياد بكه بۆناو ئه و خشته ی كه به يه كه وه دروستمان كردبوو وه پێویسته زيادی بكه ی چونكه دواتر كارمان پێی ده بيت :

Name	Age	City	Location
Dana	20	Soran	Dellman
Vian	19	Soran	Dyana
Avan	22	Hewler	Dibaga
Zhila	21	Soran	Shahidan
Aso	33	Sulimani	Sarchnar
Hassan	28	Soran	Mirgasor
Drakhshan	20	Soran	Hariq
Soran	22	Choman	choman

ئه م ناوانه ی سه ره وه له گه ڵ ته مه ن و شارو شوينی نيشته جێبونيان زياد بكه .

Update

زۆر جار لە وانە یە بە هە هە ڵە زانیاریە ك زیاد بكە ین یان بمانە ویت زانیاری كە سێك بگۆڕین یاخود دە ستكاری بكە ین ئە وا بە هۆی ئە م فرمانە وە دە توانین ئە م كارە ئە نجام بدە ین بە ئارە زوی خۆمان كام زانیاریمان بویت یان كام بە شمان بویت بتوانین دە سكاری بكە ین لە خشتە كە مان كە ئە م بە راستی شتێكی زۆر بە سوود و باشە :

بۆ ئە وە ی ئە م كارە ئە نجام بدە ین سە رە تا ئە م فرمانە دە نووسینە وە پاشان ناوی ئە و خشتە ئە نووسین كە دە مانە ویت دە ستكاری زانیاریە كە ی بكە ین :

Update person

دوای ئە وە ئە و زانیاریە نوێیە دیاری ئە كە ین بە ڵام دە بیت سە رە تا ئە و بە شە دیاری بكە یت لە ناو خشتە كە ت كە دە ویت زانیاریە كە ی بگۆڕیت ئە مە ش بە هۆی setئە م كارە ئە نجام ئە دە ین :

Update person set

من دە مە ویت لە ناو خشتە كە م تە مە نی ئە و كە سە بگۆڕم كە ناوە كە ی بریتی بێت لە دانا بۆ یە سە رە تا ئە و بە شە دیاری ئە كە م كە تایبە تە بە شوینی خە زن كردنی تە مە ن :

Update person set age =

دوای ئە وە ی بە شە كە م دیاری كرد ئە م جارە دە مە ویت نرخە نویە كە زیاد بكە م بو نموونە من دە مە ویت تە مە نی ئە و كە سە ی ناوی دانا یە بكە م بە 21 :

Update person set age = 21

وە ك دە بینین زانیاریە نویە كە مان دیاری كرد لە ناو ئە و بە شە ی تایبە تە بە تە مە ن بە ڵام هیشتا دیاری مان نە كردووە تە مە نی كام كە س ببیت بە 21 من ووتم تە مە نی ئە و كە سە ی كە ناوی بریتیە لە دانا لە بە ر ئە وە پێویستمان بە فرمانێكی تر هە یە كە ئە ویش بریتیە لە where.

بە هۆی ئە م فرمانە وە دە توانین ناوی ئە و كە سە دیاری بكە ین كە دە مانە ویت تە مە نە كە ی بكە ین بە 21 سال بە م شێوازە :

Update person set age = 21 where

دواتر ئە و بە شە دە نووسین كە تایبە تن بە شوینی خە زن كردنی ناوە كان

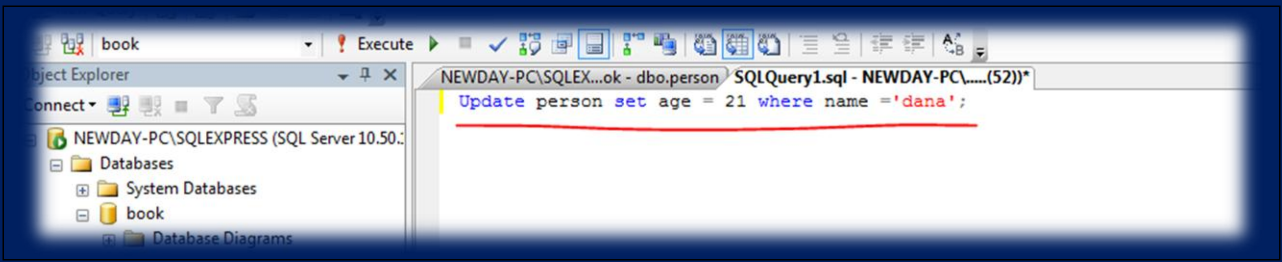
Update person set age = 21 where name

دوای ئه وه ی ئه و به شه مان دیاری کرد که تایبه ت بوو به ناوه کان ئه وا ئه و ناوه ده نووسین که ده مانه ویت ته مه نه که ببیت به 21 سال ناوه که بریتی بوو له دانا :

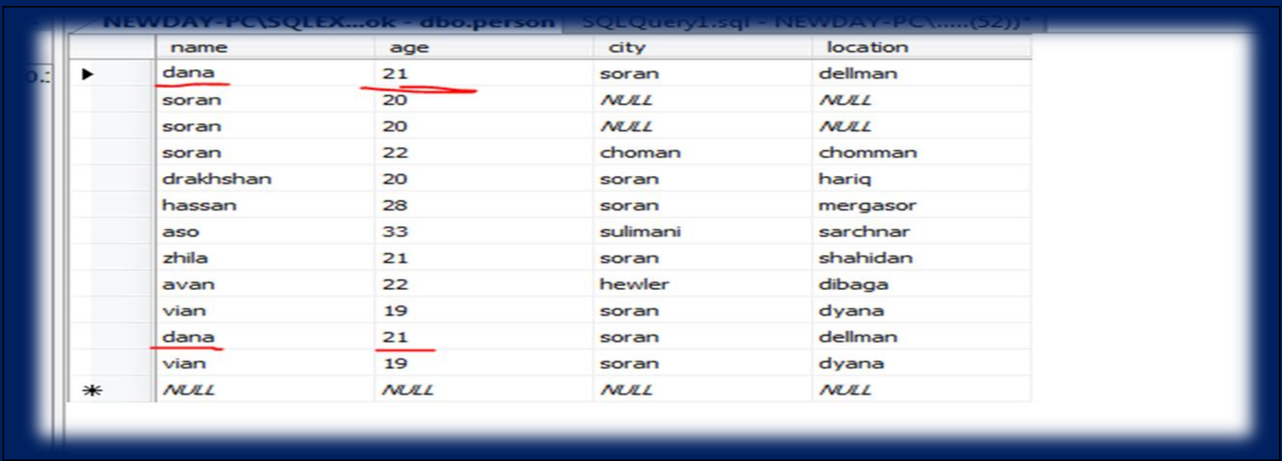
```
Update person set age = 21 where name ='dana';
```

ئیستا ته مه نی ئه و که سه ی که ناوی دانا یه بو به 21 سال واته به م شیوازه ده توانین ده سکاری زانیاریه کانی ناو خشته بکه ین له هه ر کام به ش بیت جیاوازی نیه :

نموونه :

ئه مه ش ئه نجامه که ی :

name	age	city	location
dana	21	soran	dellman
soran	20	NULL	NULL
soran	20	NULL	NULL
soran	22	choman	chomman
drakhshan	20	soran	hariq
hassan	28	soran	mergasor
aso	33	sulimani	sarchnar
zhila	21	soran	shahidan
avan	22	hewler	dibaga
vian	19	soran	dyana
dana	21	soran	dellman
vian	19	soran	dyana
NULL	NULL	NULL	NULL

وه ك ده بینین هه موو ئه وانه ی ناوه کانیان بریتیه له دانا ته مه نه که یان بووه به 21 سا ڵ

Follow me :

Blue.dana2292@yahoo.com

www.Facebook.com/2292.dana

www.youtube.com/computersoranu

delete

چۆن ئیمه پێویستمان به زیاد کردنی زانیاری و ده سکاری کردنی زانیاری هه یه به هه مان شیوه پێویستیشمان به ره شکردنه وه ی زانیاریه کان هه یه له ناو خشته که مان یان له ناو داتا به یسه که مان وهه روها ده توانین به هۆی ئه م فرمانه هه م خشته که مان به ته واوه تی بسرینه وه وه هه روه ها ده شتوانین زانیاریه کانی ناو خشته که مان به ئاره زووی خومان ره شیان بکه ینه وه :

ئه گه ر بمانه ویت زانیاریه کانی ناو خشته که مان به ته واوی هه موویان به یه که وه خشته که مان بسرینه وه ئه وا سه ره تا ئه م فرمانه بنوسه :

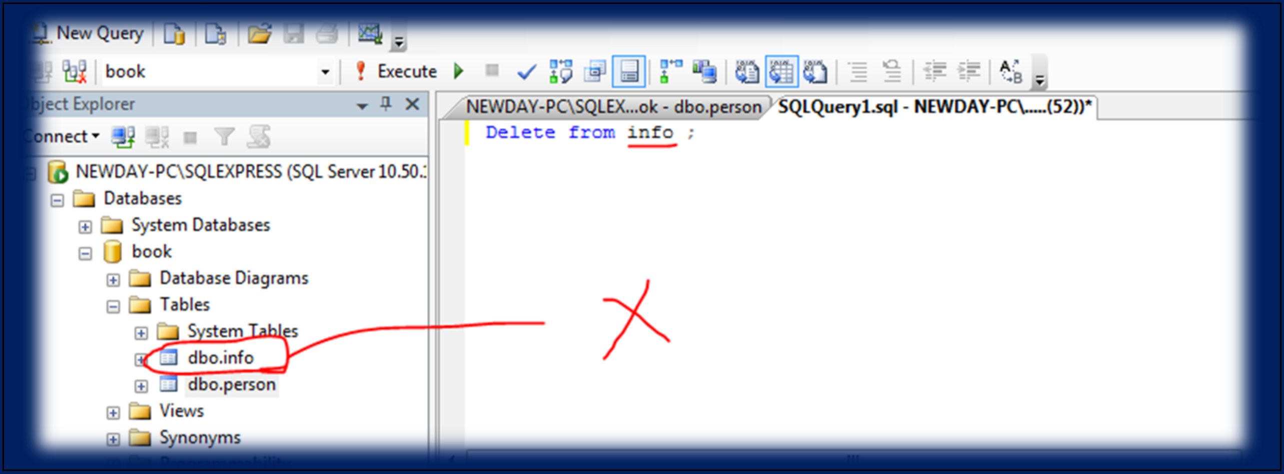
```
Delete from
```

دوای ئه وه ناوی ئه و خشته یه ئه نووسین که ده مانه ویت بیسرینه وه :

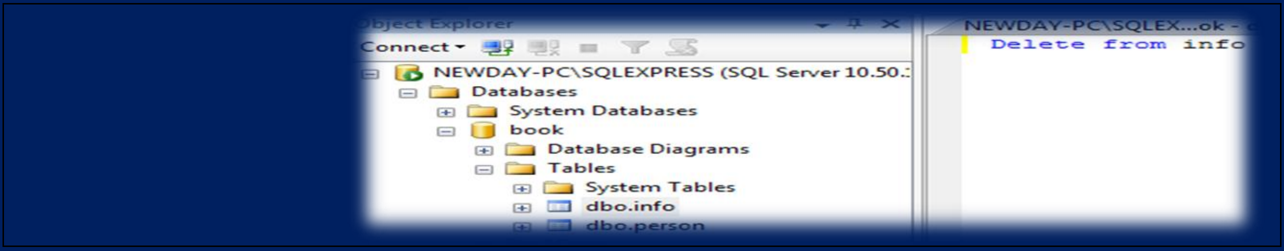
```
Delete from info ;
```

ئیستا ئه و خشته یه مان بۆ ده سریته وه که بریتیه له و ناوه ی که ئێمه دیاریمان کردووه

نموونه :

ئه نجامه که ی :

ئیستا هه موو زانیاریه کانی ناو خشته که مان به ته واوی ره ش بوته وه ئه و خشته ی که دیارمان کرد

وه هه روه ها ده تونين به هۆی ئه م فرمانه وه زانياری ناو خشته كه مان يه ك يه ك به ئاره زوی خۆمان بيانسرينه وه سه ره تا ئه و فرمانه ئه نووسين كه تايبه ته به سرينه وه :

```
Delete from person
```

ده مانه ويت زانياريه كان بسرينه وه له ناو ئه و خشته يه ی كه دياريمان كردووه دواتر ده بيت ئه و زانياريه دياری بكه ين كه ده مانه ويت بيسرينه وه له ناو خشته كه مان بو نموونه من ده مه ويت هه موو ئه و زانياريانه بسرمه وه كه ناوه كه يان بريتی بيت له ئاسۆ بۆ ئه م كاره دووباره پێويستمان به فرمانی

Where هه يه بۆ ئه م كاره سه ره تا ئه و فرمانه ئه نووسين دواتر ئه و به شه دياری ئه كه ين كه

تايبه تن به ناوه كان :

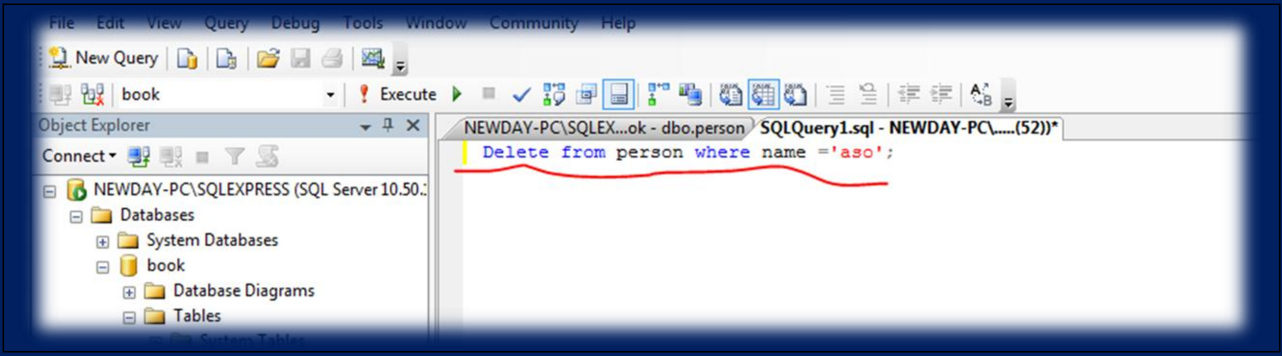
```
Delete from person where name
```

ئيستا ئه و ناوه دياری ئه كه ين كه ده مانه وێت زانياريه كانی بسرينه وه واته هه موو ئه و زانياريانه ی كه ناوه كه يان بريتی بيت له ئا سو ده سرينه وه :

```
Delete from person where name ='aso';
```

ئيستا هه موو ئه و زانياريانه ده سريته وه كه ناوه كه يان بريتی بيت له ئاسوو ! واته به م شيوازه ده توانين زانياريه كان بسرينه وه دانه به دانه له ناو خشته كه مان وه هه روه ها ده تواتنين هه مووشيان به يه كه وه بسرينه وه .

نموونه :

ئه نجامه كه ی :

QL Server 10.50.

name	age	city	location
dana	21	soran	dellman
soran	20	NULL	NULL
soran	20	NULL	NULL
soran	22	choman	chomman
drakhshan	20	soran	hariq
hassan	28	soran	mergasor
zhila	21	soran	shahidan
avan	22	hewler	dibaga
vian	19	soran	dyana
dana	21	soran	dellman

وه ك ده بينين ناوى ئاسو له ناو خشته كه مان سرايه وه وه هه موو ئه و زانياريانه شى كه تايبه ت بوون به ناوى ئاسوو وه كو ته مه ن و شار هتد ... ببوره كاكه ئاسو

نووسه ر دانا

Select

ئه و زانیاریانه ی كه له ناو داتا به یس خه زن ده بن یان له ناو خشته كه مان ئه وا ئیمه پێویستمان به وه ده بیت كه زانیاریه كان ببینین وه هه روه ها ئه م فرمانه ی سه ره وه به كاردیت بۆگه ران له ناو داتا به یسه كه مان وه به ئاره زوی خومان ئه توانین زانیاریه كان پیشان بده ین و بتوانین به ئاسانترین رێگا به دوای زانیاریه كانمان بگه رێین ئه وا ئه و فرمانه به كارده هێنین و ئه م كاره ش به جه ندان رێگا ده كریت كه هه موو رێگاكان یه ك به یه ك باس ئه كه ین :

سه ره تا ئه و فرمانه ئه نووسین بۆ ئه وه ی بتوانین به دوای هه موو زانیاریه كانمان بگه رێین :

*

```
Select from
```

دواتر ناوی ئه و خشته یه ئه نووسین كه ده مانه وێت زانیاریه كانیان ببینین یان زانیاریه كانی ناو ئه و خشته یه ببینین :

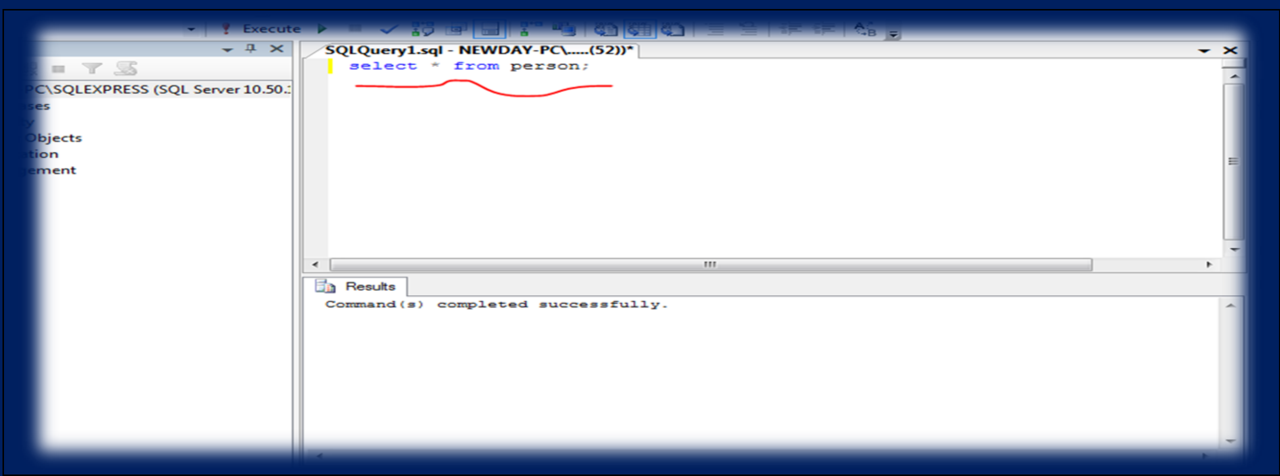
```
Select from person
```

دوای ئه وه ی خشته كه مان دیاری كرد به لآم شتیكمان له یاد كردووه ئه گه ر بمانه ویت هه موو به شه كانی ناو خشته كه مان ببینین ئه وا * داده نین ئه و ئه ستیره یه وا ده كات كه هه موو ئه و به شانه ببینین كه له ناو خشته كه ماندا بوونیان هه یه بو نموونه ئه گه ر ئه وه مان دانا * ئه وا ناوی كه سه كه و ته مه ن و شارو ناونیشانی نیشته جێبوون كه له خشته كه ماندا بوونیان هه یه پیشانمان ئه دات :

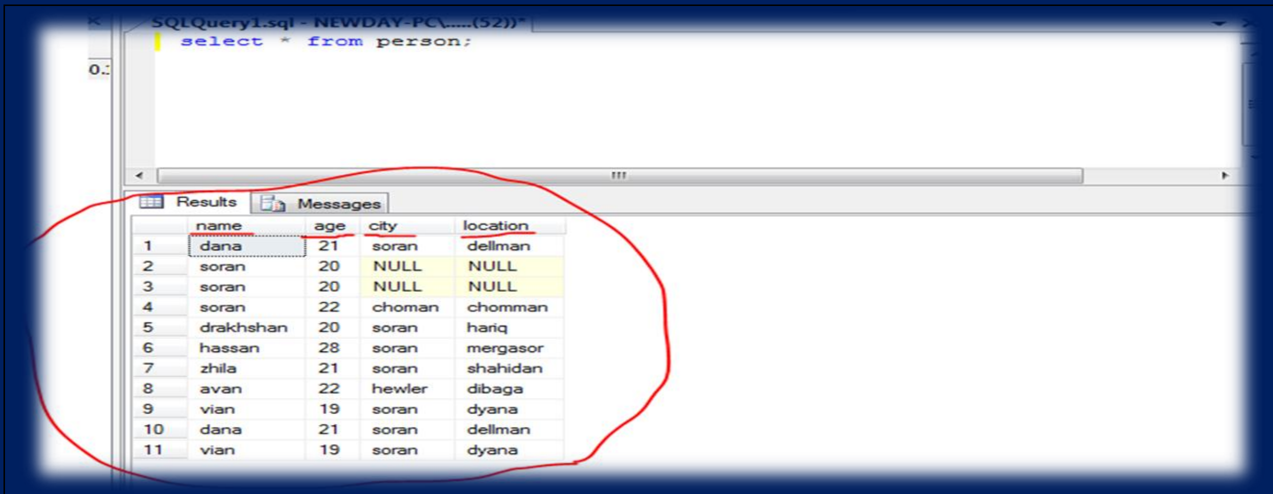
```
Select * from person;
```

ئیستا هه موو ئه و زانیاریانه ی كه له ناو خشته كه مان بوونیان هه یه پیشانمان ئه دات

نموونه :

ئه مه ش ئه نجامه كه ی :

	name	age	city	location
1	dana	21	soran	dellman
2	soran	20	NULL	NULL
3	soran	20	NULL	NULL
4	soran	22	choman	chomman
5	drakhshan	20	soran	hariq
6	hassan	28	soran	mergasor
7	zhila	21	soran	shahidan
8	avan	22	hewler	dibaga
9	vian	19	soran	dyana
10	dana	21	soran	dellman
11	vian	19	soran	dyana

سه یرکه ن هه موو ئه و زانیاریانه ی پیشان داین که له ناو خشته که ماندا بوونیان هه یه .

Where

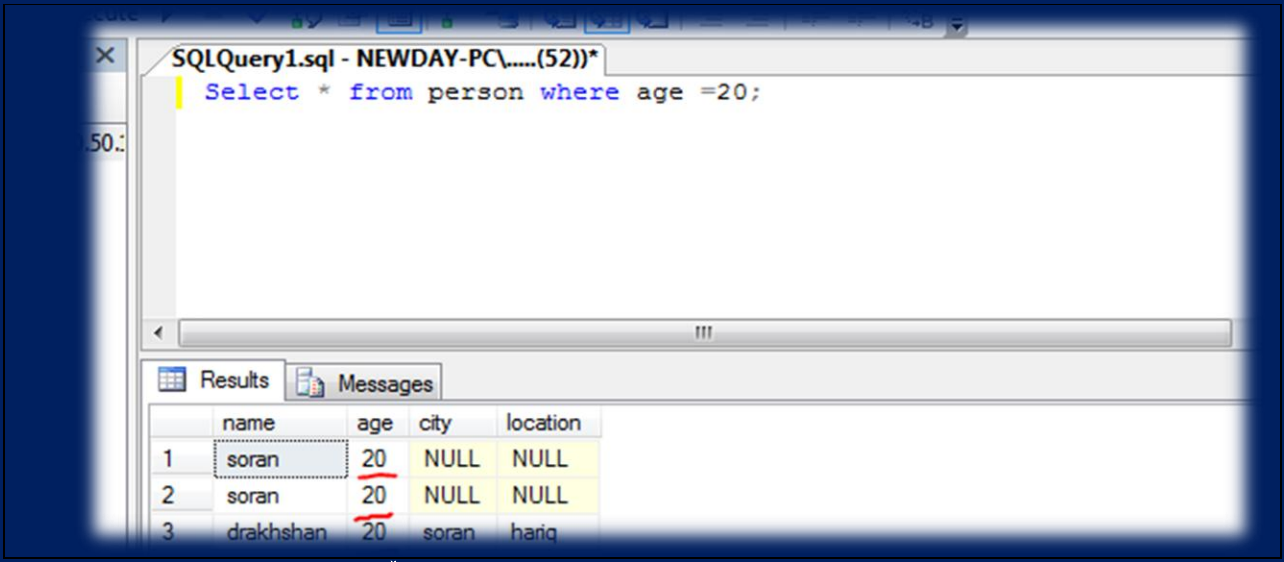
له م رێگایه یه ی سه ره وه هه موو زانیاریه کانما ن ده ست که وت به ڵام ئه گه ر ئیمه بمانه ویت ته نها به دوای ناوی که سیکه وه بگه رێین یان بمانه ویت ته نها زانیاری که سیك ببینین نه ك هه موو ئه و زانیاریانه ی که له ناو خشته که دا بوونی هه یه یان ئه وا ده بیت ئه م فرمانه به کاربهێنین

بۆنمونه من ده مه ویت له ناو خشته که م به دوای ناوی ئه و که سانه بگه رێم که ته مه نیان 20 ساڵه ده بیت من سه ره تا ئه و به شه دیاری بکه م که تایبه ته به ته مه ن :

```
Select * from person where age =20;
```

ئیستا زانیاری هه موو ئه و که سانه مان پیشان ئه دات که ته مه نیان بریتی بێت له ٢٠ ساڵ !

له م نموونه ی سه ره وه وامان کرد که ئه و که سانه ی که ته مه نه که یان بریتیی بیت له ٢٠ ساڵ ئه وا پیشانمان بدات نموونه :

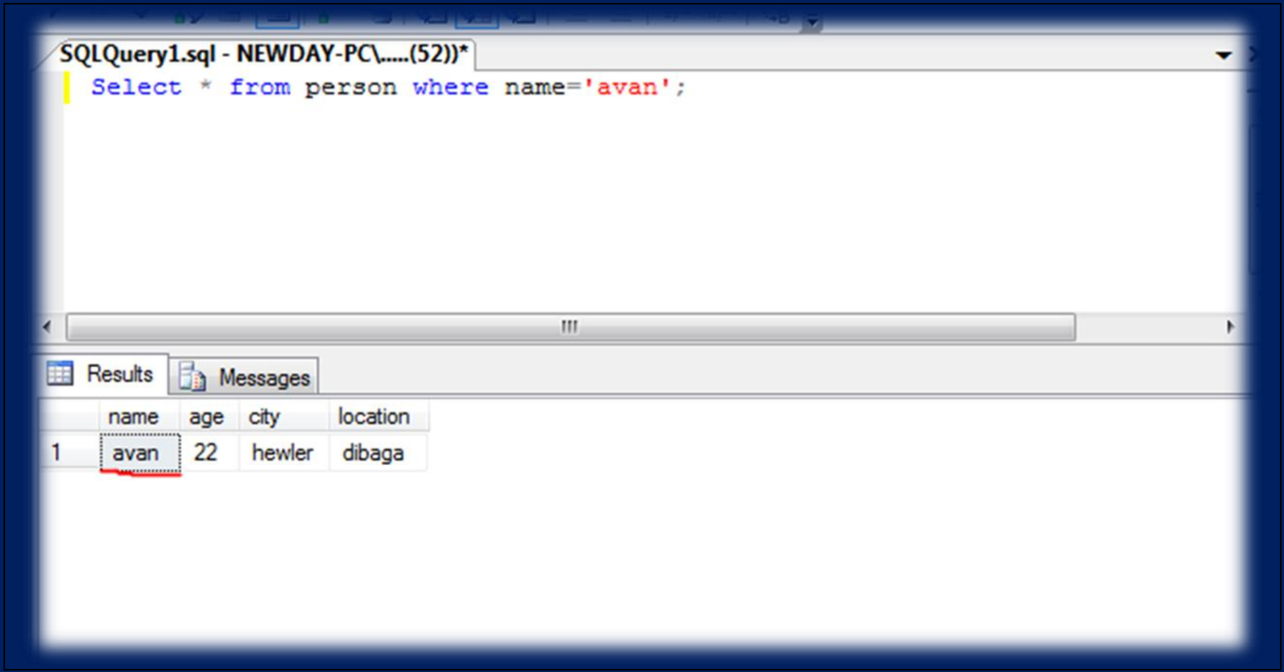
سه یرکه ن به س ئه و ناواناى پیشان داوه که ته مه نیان بریتیه له 20 ساڵ

نموونه :

ئه گه ر بمانه ویت زانیارى ئه و که سه مان پیشان بدات که ناوه که ى بریتیه له ئاڤان ئه وا ده بیت ئه و
به شه دیارى بکه ین که تایبه ته به ناوه کان :

```
Select * from person where name='avan';
```

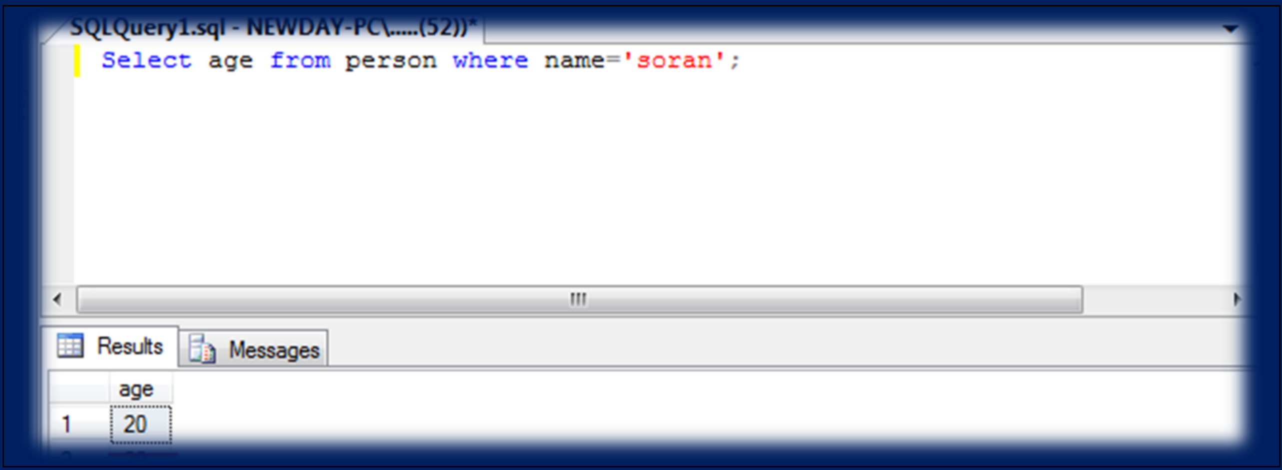
سه یرى ئه نجامه که ى بکه :

ئه گه ر بمانه ويت ته نها به شێك له زانياريه كانما ببينين واته من ده مه ويت ته نها ته مه نی ئه و كه سه ببينم كه ناوه كه ی بريتيه له سۆران ئه وا له جياتی * ئه مه ته نها ناوی ئه و به شه ئه نووسم كه تايبه ته به ته مه ن !

```
Select age from person where name='soran';
```

سه يری ئه نجامه كه ی بكه ن :

and

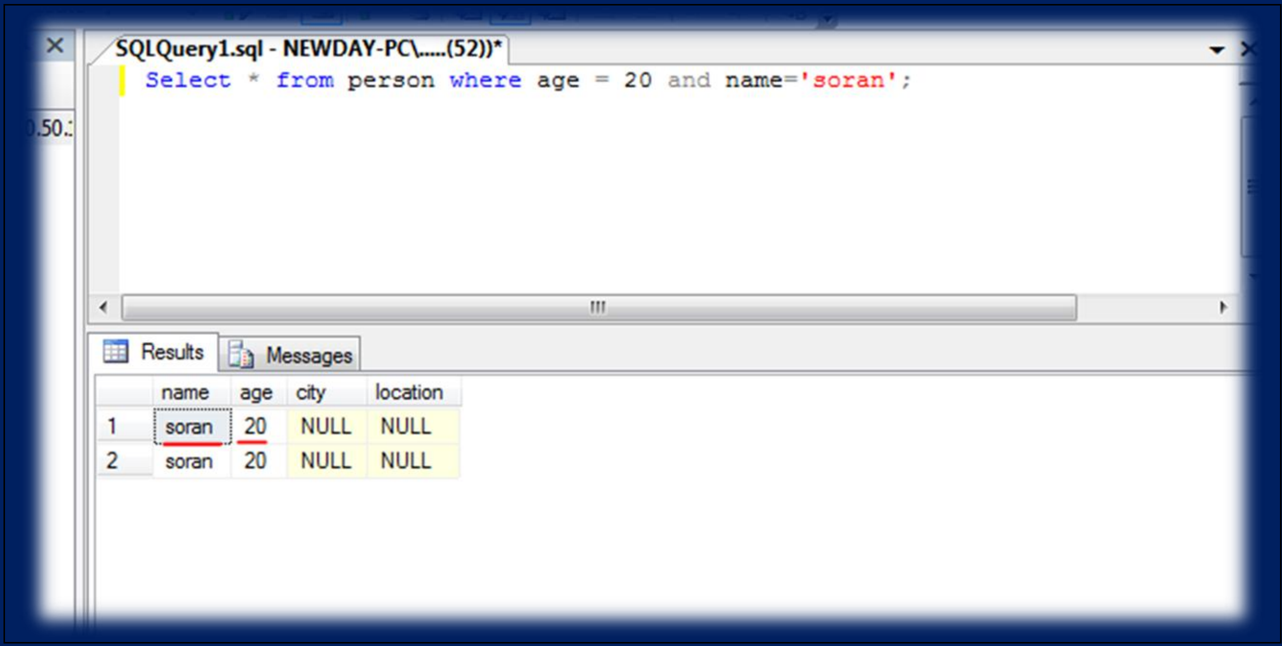
به هۆی ئه م فرمانه وه ئه توانين وردتر به دوای زانياريه كانمان بگه رێن له ناو خشته كه مان واته ئه گه ر من بمه ويت به دوای ئه و كه سانه بگه رێم كه ته مه نيان بريتی بێت له 20 ساڵ وه بمه ويت ناوه كه شی بريتی بێت له سۆران ئه وا ده بيت من ئه و فرمانه به كاربهێنم بۆئه وه ی بتوانم ئه م كاره ئه نجام بده م :

```
Select * from person where age=20
```

مه رجی يه كه مم دياری كرد وتم ئه و زانياريانه م پيشان بده كه ته مه نه كه يان بريتيه له 20 به لاَم من ده مه ويت هه م ته مه نی 20 ساڵ بێت وه ناوه كه شی بريتی بێت له سۆران !

```
Select * from person where age = 20 and name='soran';
```

سه يری ئه نجامه كه ی بكه :

سه يركه ن ئه و زانياريه ى پيشان داوه كه ته مه نه كه ى 20 ه وه ناوه كه شى بريتيه له سۆران .

وه دوو جار ناوه كه هاتووه جونكه دوو جار ئه م ناوه زياد كراوه بۆ خشته كه مان !

or

ئه م فرمانه ش به كارديت بۆئه وه ى گه رانه كه مان به دواى زانيارى له نا وخشته كه مان ده ولّه مه ند بكه ين ئه توانين چه ند مه رجێك دابنێين بۆ گه ران به دواى زانياريه كانمان به لاّم ئه م فرمانه هه ر مه رجێك كه بوونى هه بوو راسته و خۆ پيشان ئه دات واته ئه گه ر من بمه ويت به دواى ناوى ئه و كه سه بگه ريم كه ناوه كه ى بريتى بێت له سۆ ران وه ته مه نه كه شى 20 ساڵ بيت ئه و كات هه موو ئه و ناوانه مان پيشان ئه دات كه ناوه كه يان سۆرانه له گه ڵ ناوى هه موو ئه و كه سانه ى ياخود زانيارى هه موو ئه و كه سانه ى كه ته مه نيان بريتيه له 20 ساڵ:

نموونه :

من ده مه ويت له ناو خشته كه م به دواى ئه و زانياريانه بگه رێم كه ناوه كه يان بريتيه له سۆران وه هه روه ها به دواى زانيارى ئه و كه سانه ش كه ته مه نيان بريتيه له 20 ساڵ :

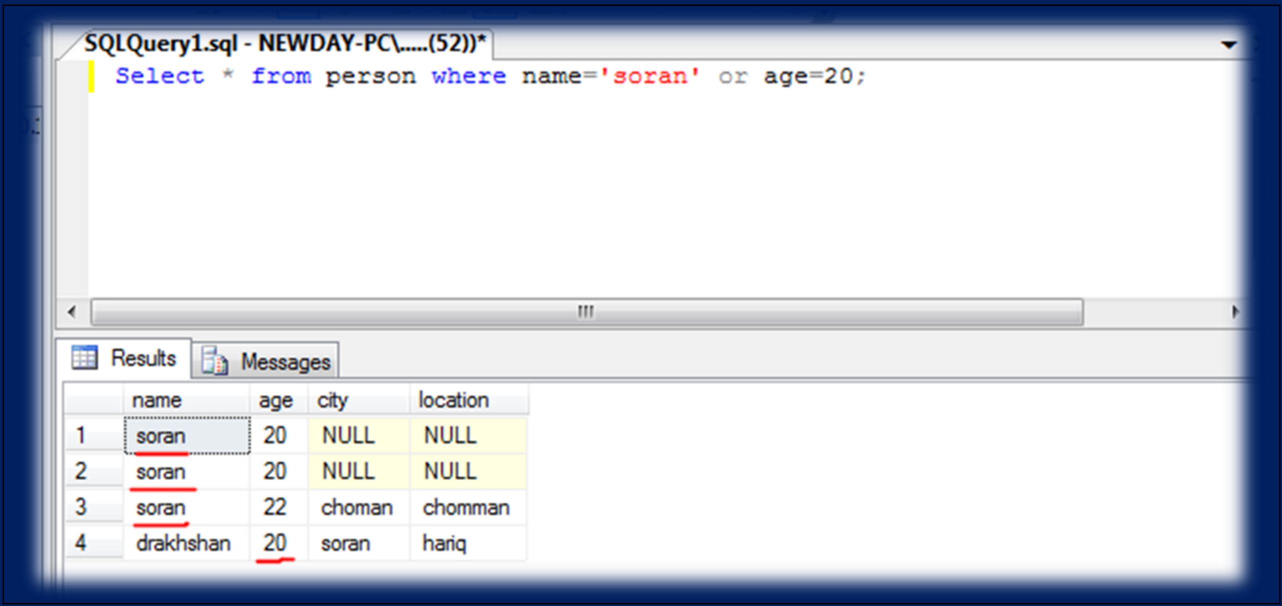
سه ره تا مه رجه كه بۆناوى سۆران ئه نووسم :

```
Select * from person where name='soran'
```

ئیستا مه رجه که ئه نووسین بۆئه و که سانه ی که ته مه نیان بریتیه له 20 ساڵ:

```
Select * from person where name='soran' or age=20;
```

ئیستا هه م ئه وانه مان پیشان ئه دات که ناوه کانیان بریتیه له سۆران وه ئه وانه ش که ته مه نیان بریتیه له 20 ساڵ!

like

بۆ ئه وه ی زیاتر به دوای زانیاریه کانمان بگه ڕێین له ناو خشته که مان واته بتوانین به که مترین ماوه زانیاری مه به ست بدۆزینه وه ئه وا ده بیت ئه م فرمانه به کاربهێنین ئه م فرمانه یارمه تیمان ئه دات به هۆی پیت زانیاریه کان بدۆزینه وه بۆ نمونه من ده مه وێت به دوای زانیاری بگه ڕێم ده رباره ی ناوی که سێك به ڵام ناوه که ی به ته واوه تی نازانم به ڵام بۆ نمونه یه که م پیتی ناوه که ی ده زانم یان دواین پیتی ناوه که ی یان به لایه نی که مه وه ده زانم ناوه که ی پیتێکی تێدا هه یه ئه م فرمانه یارمه تیت ئه دات که تۆ ئه م کارانه ئه نجام بده یت به سه رکه وتوی !

سه ره تای هه موو شتێك ده بێت تۆ ئه م خشته یه دیاری بکه یت که ده ته ویت به دوای زانیاری بگه ڕێیت :

```
Select * from person
```

ئیستا ده بێت ئه و به شه دیاری بکه ین که ده مانه وێت مه رجه که ی له سه ر جێبه جێ بکه ین بۆ نمونه من ده مه ویت مه رجه کان له سه ر به سی ناوه کان جێبه جێ بکه م واته من ده مه ویت به دوای زانیاری بگه رێم به ناوی که سێك ناوه که ی نازانم به ڵام ده زانم پیتی یه که می بریتیه له (س) بۆ یه سه ره تا ده بێت ئه و به شه دیاری بکه م که تایبه ته به شوێنی ناوه کان :

Select * from person where name

دوای ئه وه ی به شی ناوه کانم دیاری کرد ئه و جاره ئه و فرمانه ئه نووسم که تایبه ته به گه ران به دوای پیته کان !

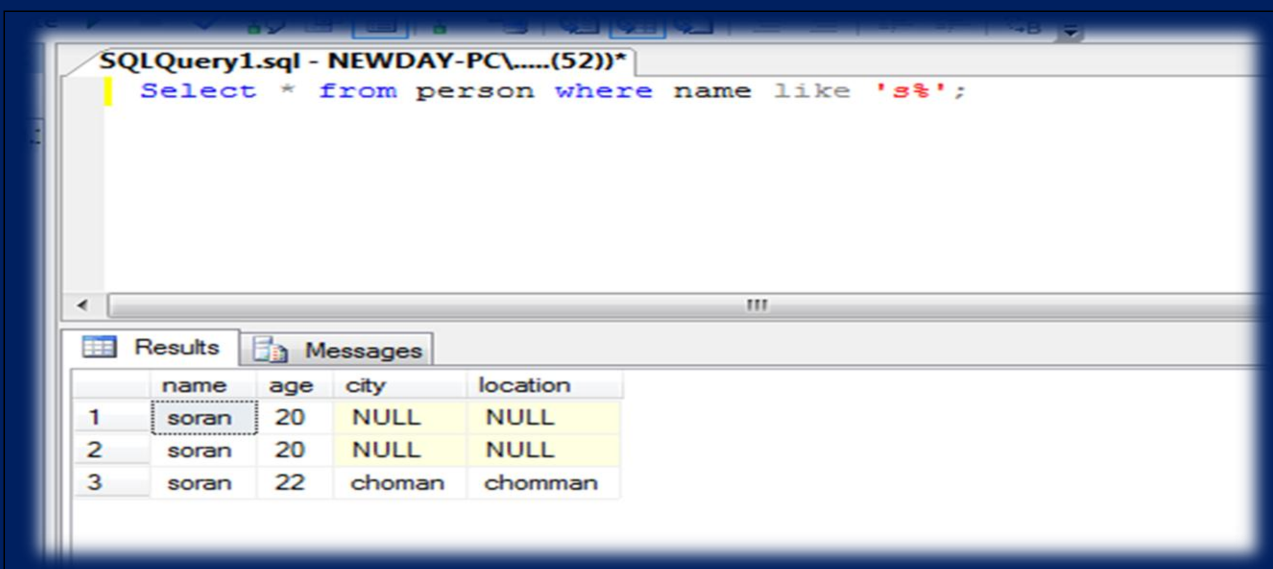
Select * from person where name like

جا ئیستا ده مه وێت به دوای زانیاری بگه رێم که پیتی یه که می ناوه که ی بریتیه له (س) :

Select * from person where name like 's% ';

وه ك ده بینین ئه و نیشانه یه مان % دانا دواتر ئه و پیته مان نووسی ئه م نیشانه ئه گه ر له دوای پیته که دابنێیت ئه وا به دوای ئه و ناوانه ئه گه رێت که پیتی یه که میان بریتیه له (س) !

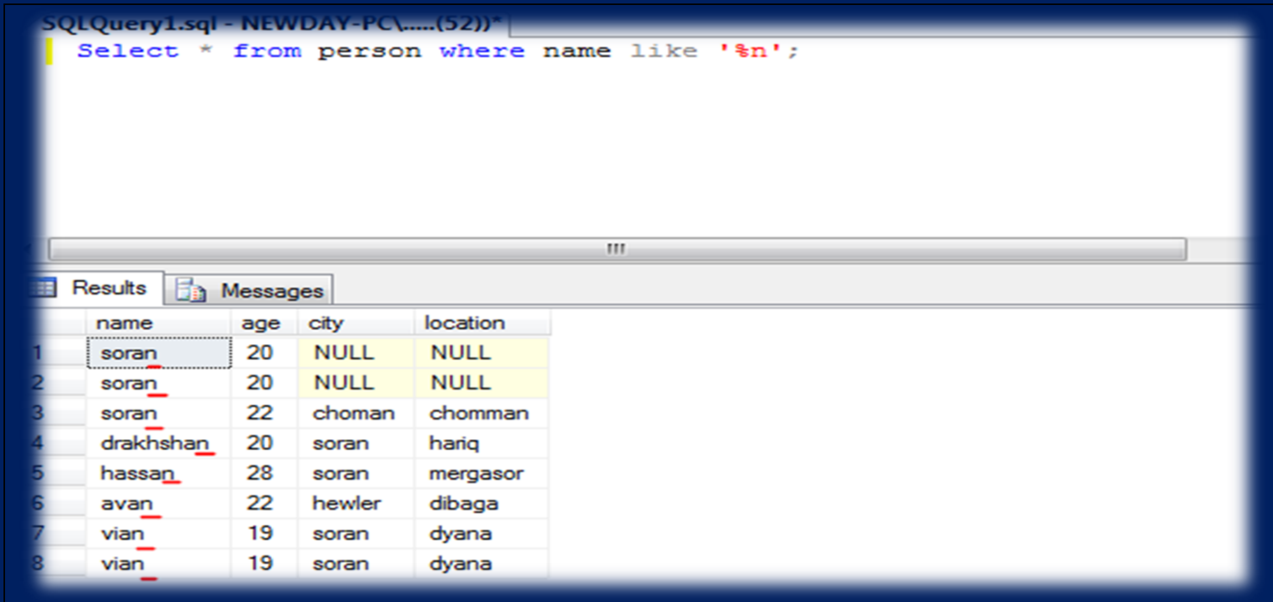
سه یری ئه نجامه که ی بکه ن :

به ڵام ئه گه ر بمانه وێت به دوای زانیاری که سێك بگه رێین که پیتی کۆتایی بریتی بێت له (ن) ئه وا ده بێت ئه م نیشانه یه له سه ره تا بنووسین % دواتر پیته که بنووسین :

Select * from person where name like '%n ';

سه یری ئه نجامه که ی بکه ن :

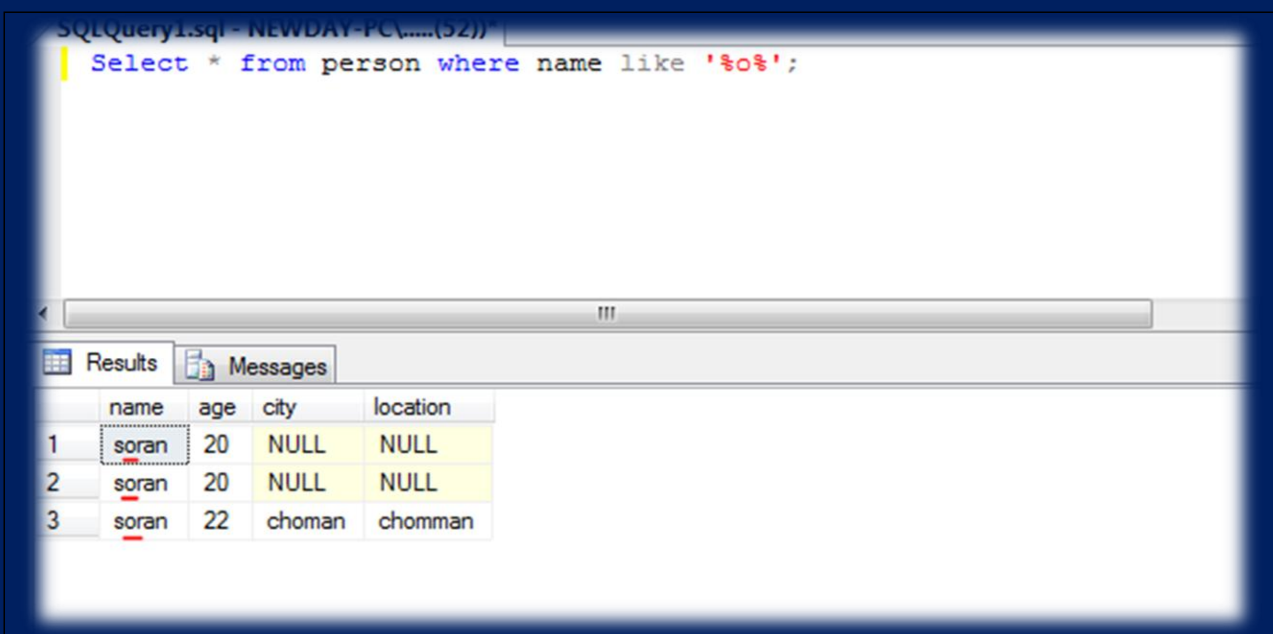

	name	age	city	location
1	soran	20	NULL	NULL
2	soran	20	NULL	NULL
3	soran	22	choman	chomman
4	drakhshan	20	soran	hariq
5	hassan	28	soran	mergasor
6	avan	22	hewler	dibaga
7	vian	19	soran	dyana
8	vian	19	soran	dyana

به لاّم ئه گه ر نه مان زانی پیتی یه که می که سه که وه کۆتا پیته که ی به لاّم به لایه نی که مه وه زانیمان که پیتێك له ناوه که یدا بوونی هه یه ئه وا ده بێت پیته که له نێوان %   % دا بنێین !

```
Select * from person where name like '%o%';
```

سه یری ئه نجامه که ی بکه ن هه ر ناوێك که ئه م پیته ی تێدا هه بێت ئه وا پیشانمان ئه دات !

	name	age	city	location
1	soran	20	NULL	NULL
2	soran	20	NULL	NULL
3	soran	22	choman	chomman

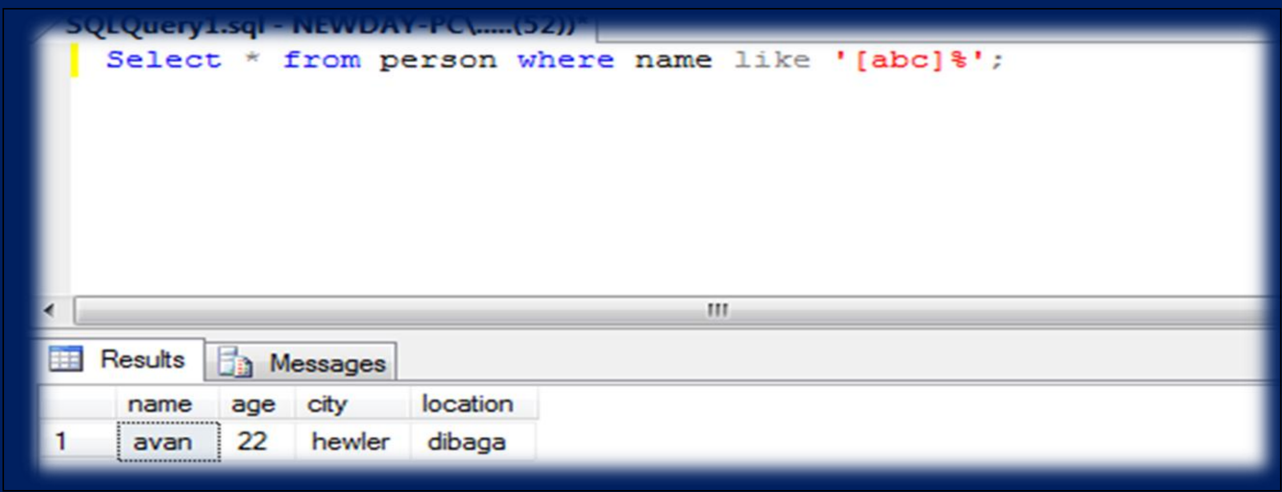
Char list

ئه توانین جه ند پیتێك دیاری بكه ین بۆ ئه وه ی به دوای ئه و ناوانه بگه ڕێت كه ئه م پیتانه ی تێدایه كه دیاریمان كردووه جا چ له سه ره تا بێت یان له كۆتایه كه ی به هۆی ئه م فرمانه وه ئه توانین جه ند پیتێك دیاری بكه ین هه ر كام له م پیتانه بوونی هه بوو ئه وا پیشانمان ئه دات بۆ ئه م كاره ئه مه [ ] به كادینین

له نێوان ئه م دوو كه وانه یه ئه و پیتانه ئه نووسین كه بمانه وێت به دوای ناوه كانیان بگه ڕێت كه به یه كێك له و پیتانه ده ست پێبكات :

```
Select * from person where name like '[abc]%';
```

ئیستا هه ر ناوێك پیتی یه كه می به یه كێك له و پیتانه ده ست پێبكات كه له ناو كه وانه كه دا هه ن ئه وا پیشانمان ئه دات سه یركه ن :

سه یركه ن ته نها یه ك ناومان ده ست كه وتوه جونكه له ناو خشته كه مان به س ناوێك هه یه كه به پیتی (ئ) ده ستی پێكردووه وه هیچ ناوێكمان نیه كه به پیته كانی تر ده ستی پێكردبێت بۆ یه ته نها ئه و ناوه مان ده ست كه وتووه .

ئه م كرداره بۆ یه كه م پیتی سه ره تا بوو به ڵام ئه گه ر بمانه وێت بۆ پیتی كۆتای ئه م كرداره ئه نجام بده ین ئه وا به م شێوازه وه هه روه ها ده توانیت بۆ هه موو پیته كانیش واته هه ر پیتێك له و پیتانه ی كه دیاریمان كردوون له ناو كه وانه كه له ناوه كه دا بوونی هه بێت پیشانمان ئه دات .

```
Select * from person where name like '%[abc]';
```

ئه مه ش بۆ هه ر پیتێك كه له ناوه كه دا بوونی هه بێت :

```
Select * from person where name like '%[abc]%';
```

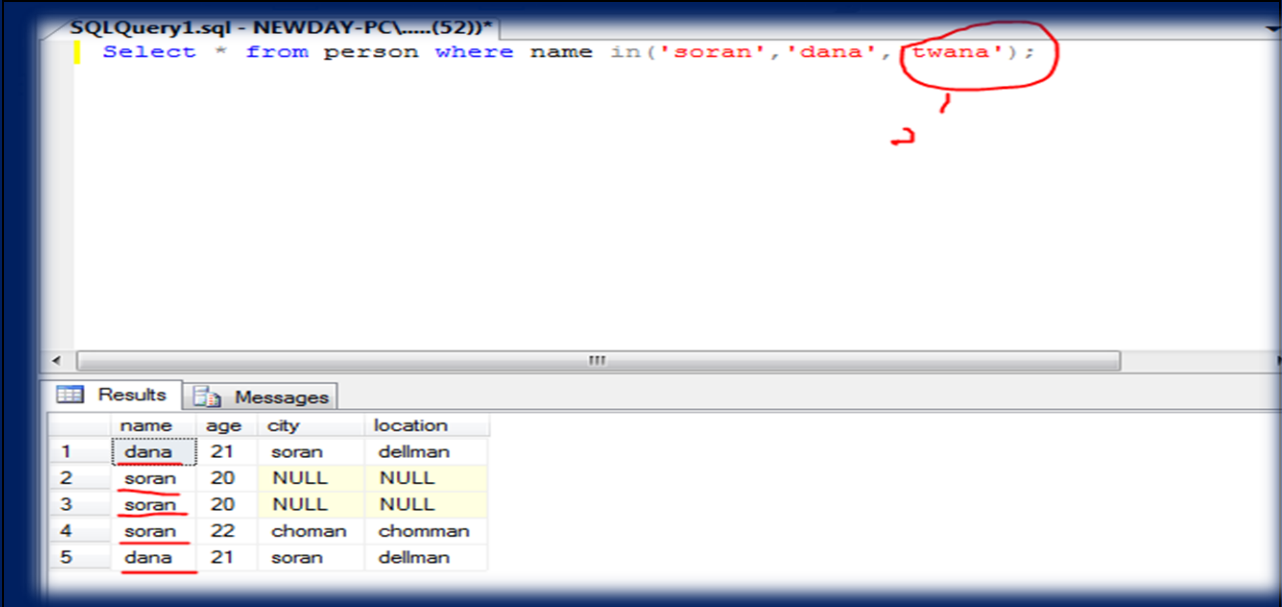
IN

ئه م فرمانه ش به كاردێت بۆ گه ران به دوای زانياريه كانمان له ناو داتابه يس به هۆن ئه م فرمانه وه ده توانين چه ند ناوێك دياری بكه ين ئه گه ر له ناو خشته كه مان هه ر كام له و ناوانه ی تێدا بوو كه دياريمان كردووه ئه وا زانياريه كانمان پيشان ئه دات تايبه ت به و ناوه ی كه له ناو خشته كه ماندا هه يه وه يه كێكه له و ناوانه ی كه دياريمان كردووه .

بۆنموونه من ده مه وێت له ناو خشته كه م به دوای سێ ناو بگه رێم به يه كه وه واته ده مه وێت به دوای ناوی (سوران و دانا و توانا) بگه ريم بۆ ئه م مه به سته ئه م فرمانه ی سه ره وه به كارده هێنم بۆ ئه وه ی كاره كه م ئه نجام بده جا ئه گه ر له ناو داتا به يسه كه م هه ر كام له م ناوانای تێدا هه بوو ئه وا زنياريه كی پيشان ئه دات

```
Select * from person where name in('soran','dana','twana');
```

سه ره تا ئه و خشته يه مان دياری كرد كه ده مانه وێت زانياری لێوه ربگرين دواتر ئه و به شه مان دياری كرد كه تايبه ته به ناوه كان دواتر سێ ناومان دياری كرد ئيستا هه ر كام له و ناوانه هه بێت له ناو خشته كه مان پيشانمان ئه دات سه يركه ن :

	name	age	city	location
1	dana	21	soran	dellman
2	soran	20	NULL	NULL
3	soran	20	NULL	NULL
4	soran	22	choman	chomman
5	dana	21	soran	dellman

وه ك ئه بينين له ناو خشته كه مان ته نها ناوی دانا و سوران بوونی هه بوو هيچ ناويكمان به ناوی توانا نيه له به ر ئه وه ته نها زانياری ده رباره ی ناوی دانا و سوران دراوه به ئێمه .

Between

ئه م فرمانه تاراده یه ك فرمانێكی ئاڵۆزه له به ر ئه وه ی له هه موو داتا به یسه كان یان له هه موو زمانه كانی SQL ئه م فرمانه وه كو یه ك كارناكات واته له هه ر زمانه وه به شێوازێكی جیاواز كاره كانی

ئه نجام ئه دات هه ر له به ر ئه مه یه ئه ڵێم كه فرمانێكی ئاڵۆزه ده بیت له سه ر داتا به یسه كه ت تاقی بكه یته وه بزانیت ئاخۆ به كام شێواز كاره كانی ئه نجام ئه دات !

ئه م فرمانه به كاردێت ئه گه ر بمانه وێت هه موو ئه و ناوانه ببینین كه له نێوان دووناوی دیاری كراودا هه ن ئه وا هه موو ئه و ناوانه مان پیشان ئه دات كه له نێوان ئه و دوو ناوه دا هه ن كه دیاریمان كردوون واته من له ناو خشته كه م ئه مه ویت هه موو ئه وناوانه ی له نێوان ناوی (دره خشان و دانا) هه ن پیشانمان بدات ئه وا ده بیت هه موو ئه وناوانه مان پیشان بدات كه له نێوان ئه و دوو ناوه دا هه ن به ڵام وه ك له سه ره وه ئاماژه م پیدا كه ئه م فرمانه له هه ر شوێنه وه به شێوازی جیاواز ئه نجامه كه ی پیشان ئه دات :

```
Select * from person where name between ‘drakhshan’ and ‘dana’;
```

Distinct

ئه گه ر له ناو داتا به یسه که مان یان له ناو خشته که مان جه ندین ناوی دووباره هه بن یاخود ئه گه ر بمانه ویت جه ند شار واته کامه شار له ناو داتا به یسه که مان هه ن ئه وا به هۆی ئه و فرمانه ئه م کاره ئه که ین واته ئه گه ر من بمه وێت هه موو ئه و شارانه ببینم که له ناو خشته که مدا هه ن ئه وا پێویستم به م فرمانه ئه بێت له به ر ئه وه ی بۆنموونه ئه گه ر ناوی شاری (سۆران) دوو جار یان سێ جار له ناو داتابه یسه که م یان خشته که م هه بێت ئه وا به هۆی ئه م فرمانه ته نها یه ك جار ناوی شاری سۆران ده رده که وێت .

Select distinct

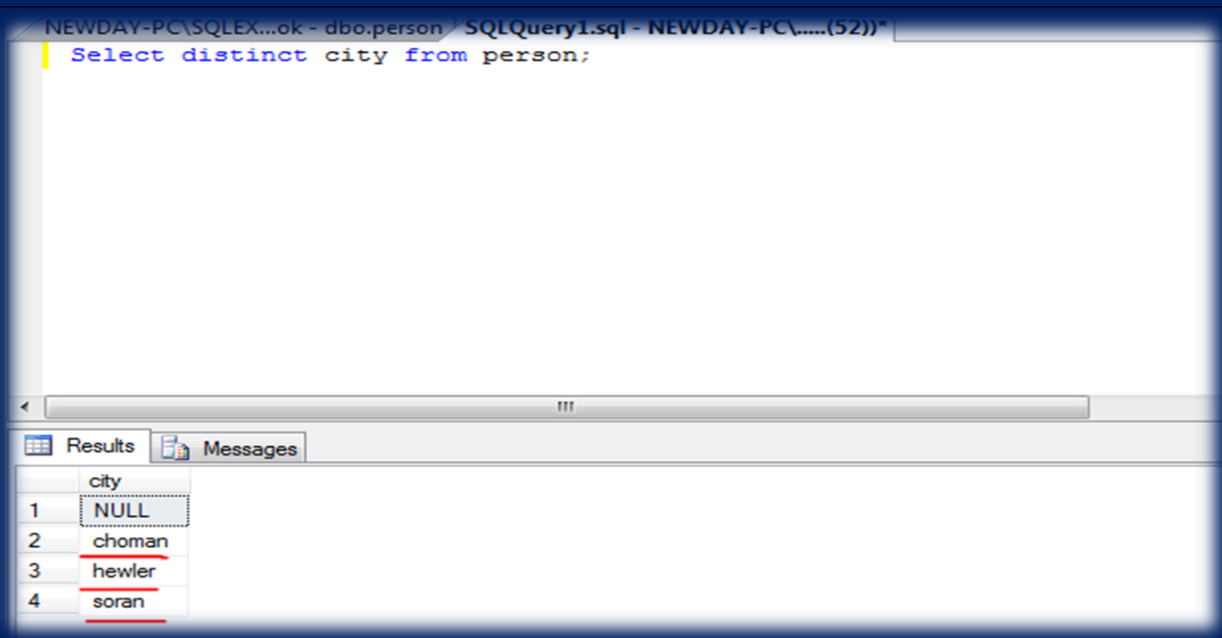
پاشان ئه و به شه دیاری ئه که ین که تایبه ته به شاره کان :

Select distinct city

دواتر ناوی خشته که مان دیاری ئه که ین :

Select distinct city from person;

ئیستا ناوی شاره کانمان پیشان ئه دات به بێ دووباره کردنه وه !

Order by

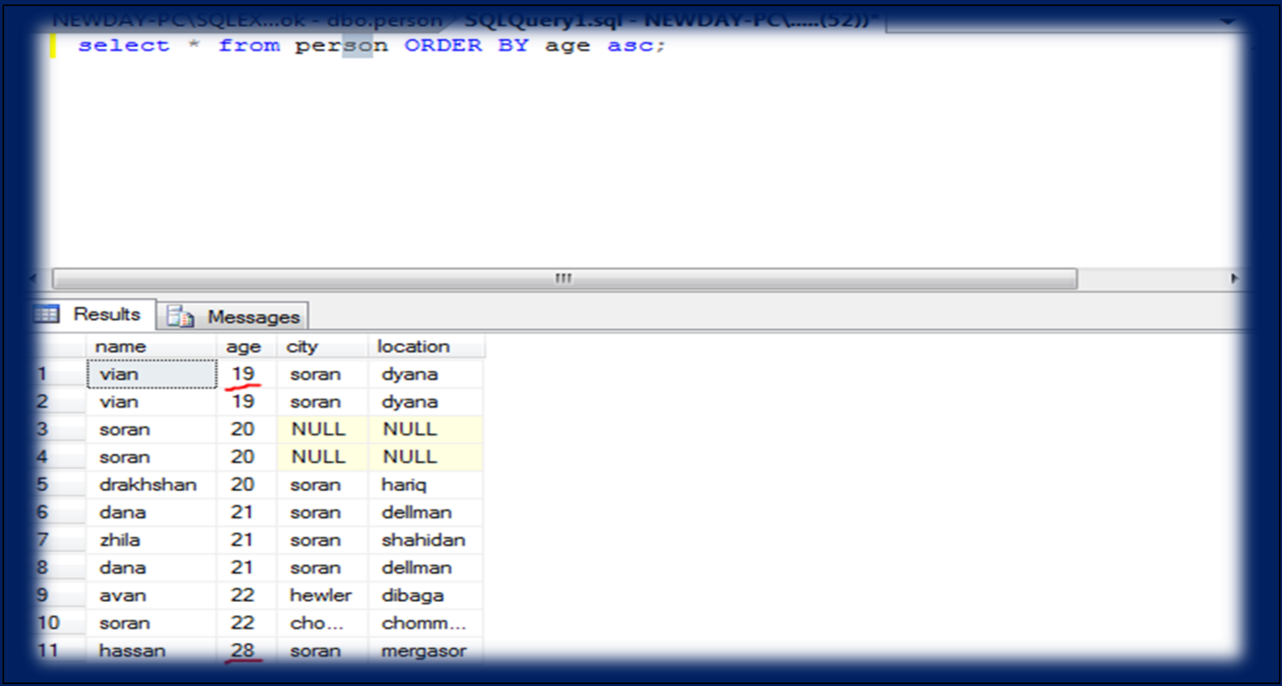
ئه گه ر بمانه وێت زانیاریه كان ریزبه ند بكه ین واته زانیاریه كانمان چۆن پیشان بدات ئه وا ئه فرمانه تایبه ته به م كاره كه ده توانین زانیاریه كان ریزبه ند بكه ین له سه ره تا تا كۆتایی یان له كۆتایی بۆ سه ره تا واته من ده مه وێت ئه و كه سانه ی كه له ناو خشته كه مدا هه ن ئه وا له بچوكترین ته مه ن ده ست پێبكات هه تا گه وره ترین ئه وا ئه م كاره ده كه م به هۆی ئه م فرمانه سه ره تا خشته كه م دیاری ئه كه م دواتر ئه و به شه دیاری ئه كه م كه تایبه ته به ته مه ن :

Select * from person order by age

جا ئه گه ر بمانه وێت له بچوكترینه وه ریز بكات هه تا گه وره ترین ئه وا ئه و فرمانه ئه نووسین Asc

Select * from person order by age asc;

ئه مه نه ك ته نها ژماره به ڵكو پیته كانیش ریزبه ند ئه كه تا له یه كه مه وه هه تا دواین پیت .


```
select * from person ORDER BY age asc;
```

	name	age	city	location
1	vian	19	soran	dyana
2	vian	19	soran	dyana
3	soran	20	NULL	NULL
4	soran	20	NULL	NULL
5	drakhshan	20	soran	hariq
6	dana	21	soran	dellman
7	zhila	21	soran	shahidan
8	dana	21	soran	dellman
9	avan	22	hewler	dibaga
10	soran	22	cho...	chomm...
11	hassan	28	soran	mergasor

به ڵام ئه گه ر بمانه وێت زانیاریه كانمان پیشان بدات له وكه سه وه ده ست پێبكات كه ته مه نه كه ی له هه مووان گه وره تره هه تا ئه و كه سه ی كه بچوكترین ته مه نی هه یه ئه وا desc به كاردێنین

Select * from person order by age desc;

سه یری ئه نجامه كه ی بكه ن :

NEWDAY-PC\SQLEX...ok - dbo.person SQLQuery1.sql - NEWDAY-PC\.....(52))*

```sql
select * from person ORDER BY age desc;
```

Results | Messages

	name	age	city	location
1	hassan	28	soran	mergasor
2	avan	22	hewler	dibaga
3	soran	22	choman	chomman
4	dana	21	soran	dellman
5	zhila	21	soran	shahidan
6	dana	21	soran	dellman
7	soran	20	NULL	NULL
8	soran	20	NULL	NULL
9	drakhshan	20	soran	hariq
10	vian	19	soran	dyana
11	vian	19	soran	dyana

گۆزه یه ك له ده ستم شكا ئه و گریا بۆم !

ووتی خه م دات نه گرێت منیش یه كێكی وه ك تۆم !

زۆر جار منیش وه ك تۆ گۆزه م ئه شكاند !

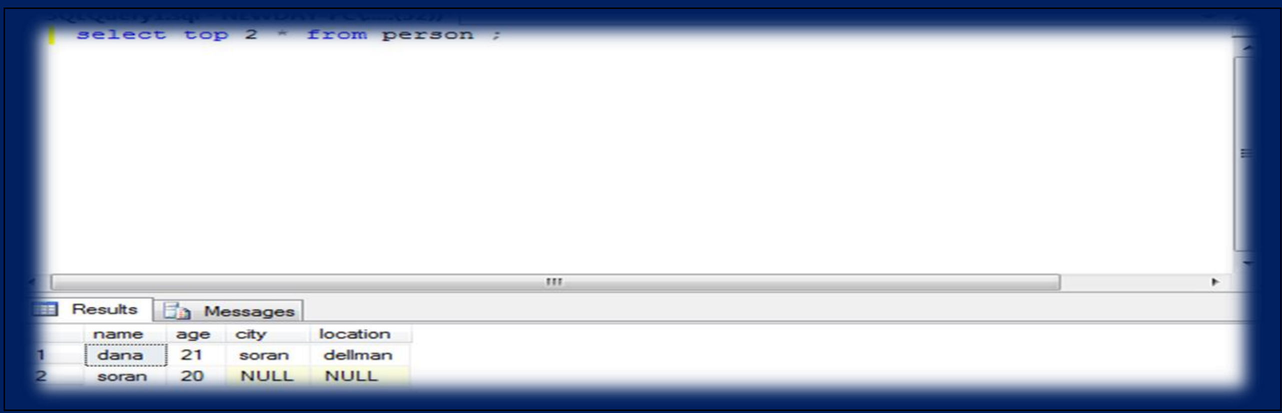
ڕۆژێك دادیت تۆش ئه بیت به گۆزه و ئه شكێی وه ك خۆم !

TOP

ئه م فرمانه به کاردێت بۆ پیشاندانی ئه و ناوانه ی که له سه ره تان واته ئه گه ر بمه وێت به س ئه و دوو ناوانه ی سه ره تا ده ربکه ون ئه وا پێویستم به م فرمانه ئه بێت بۆئه و کاره بۆنمونه ئیستا له خشته که مان ده مانه وێت به س ئه و دوو ناوانه ی سه ره تا پیشانبده ین :

Select top 2 * from person;

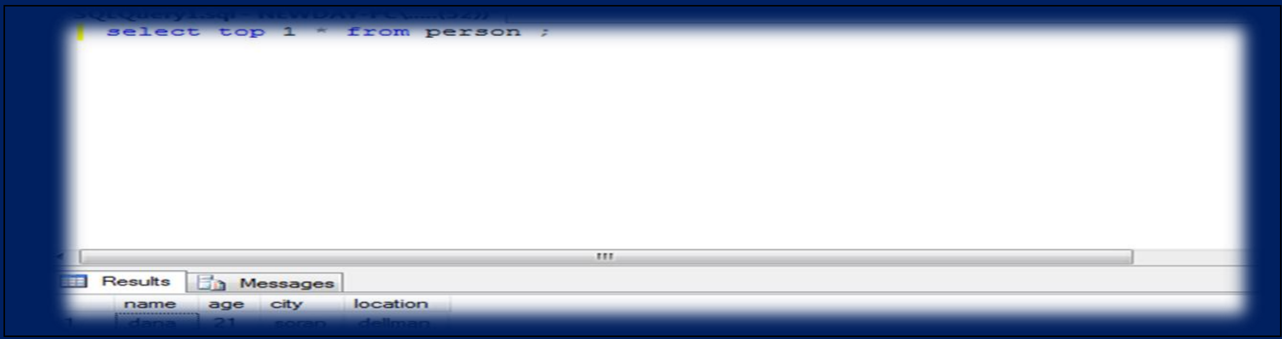
سه یری ئه نجامه که ی بکه ن :

یان ئه گه ر به س بمانه وێت ناوی یه که م له سه ره تاکه ی ده ربچێت :

Select top 1 * from person;

سه یری ئه نجامه که ی بکه ن :

Avg

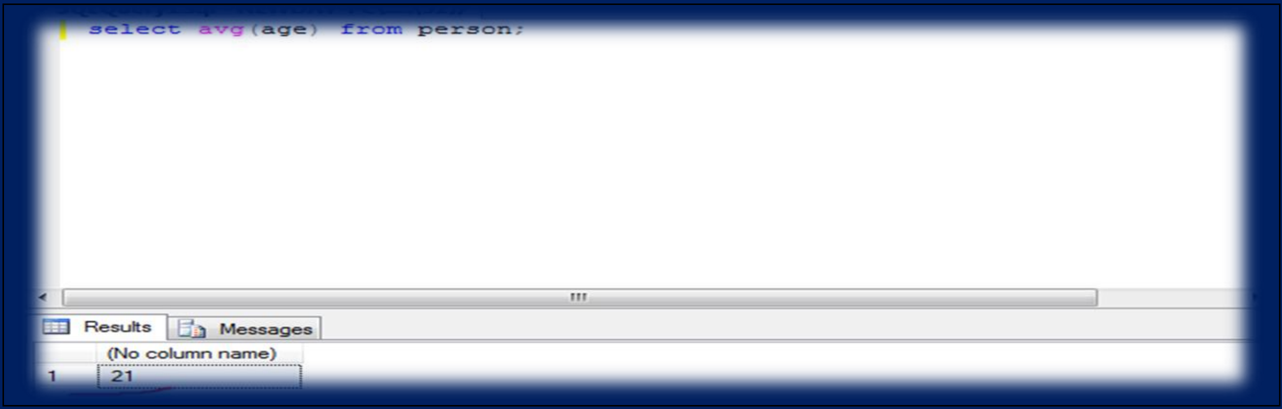
ئه م فرمانه بریتیه له کورتکراوه ی Average که به هۆی ئه م فرمانه وه ئه توانین هه موو ئه و

ژمارانه ی که له خشته که ماندا بوونیان هه یه کۆیان بکه ینه وه دواتر دابه شیان بکه ین واته بۆنمونه من سێ ژماره م هه یه بریتیه له (٣٣ ، ٤٣ ، ٥٦) به هۆی ئه و فرمانه وه من ئه و سێ ژماره له گه ڵ یه کتر کۆ ئه که مه وه که ئه نجامه که ی ئه کاته (١٣٢) دواتر به سه ر (٣) دابه ش ئه بن ئه نجامه که یان ده کاته (٤٤) ئه مه بریتیه له کاری ئه م فرمانه که به کاردێت بۆ کرداری بیرکاری

ئیستا له خشته که مان ده مه وێت هه موو ته مه نه کان کۆ بکه مه وه دواتر به سه ر چه ند ته مه نی تێدا بوو واته چه ند ته مه نمان داخل کردووه به سه ر ئه وه نده دابه ش ئه کات :

```
Select avg(age) from person;
```

ئه نجامه که ی :

نووسه ر : دانا صدرالدين

زانکۆی سۆران

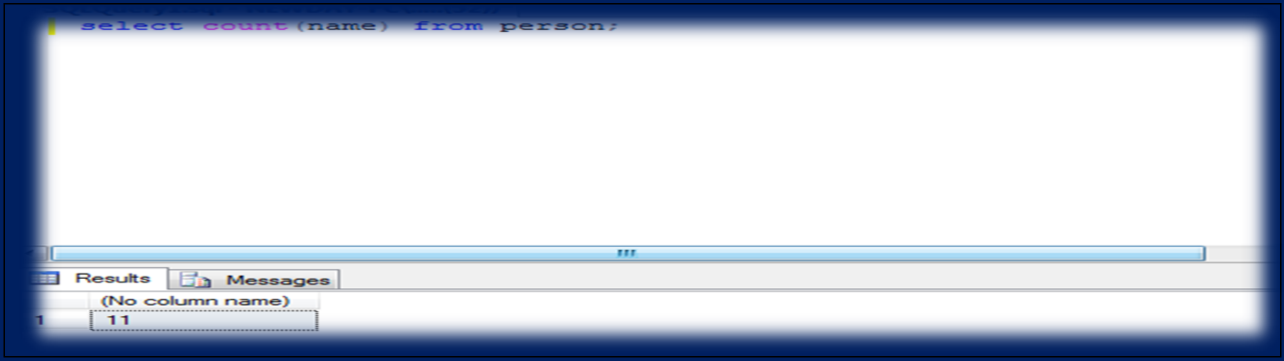
count

من بۆ ئه وه ی بزانم ئاخۆ چه ند زانیاریم زیاد كردووه بۆ ناو خشته كه م واته خشته كه مان له چه ند ریز زانیاری پێك هاتووه ئه وا ئه م فرمانه بۆ ئه م كاره به كاردێت بۆ ئه وه ی بزانین چه ند ناو له ناو خشته كه ماندا بوونی هه یه یان چه ند ریز له زانیاری له ناو خشته كه ماندا هه ن ئه وا ئه م فرمانه به كارده هێنین :

سه ره تا ئه و به شه دیاری ئه كه ین بۆ نمونه به شی ناووه كان بۆ ئه وه ی بزانین چه ند ناومان داخل كردووه بۆ ناو خشته كه مان یاخود زیادمان كردووه یان چه ند ناومان هه یه له ناو خشته كه مان :

```
Select count(name) from person;
```

ئه مه ش ئه نجامه كه ی :

١١ ناو له ناو خشته كه ماندا هه ن یان ١١ ریز له زانیاریمان زیاد كردووه بۆ ناو خشته كه مان !

تیبینیه كانتان بنیرن بۆ :

Blue.dana2292@yahoo.com

www.facebook.com/2292.dana

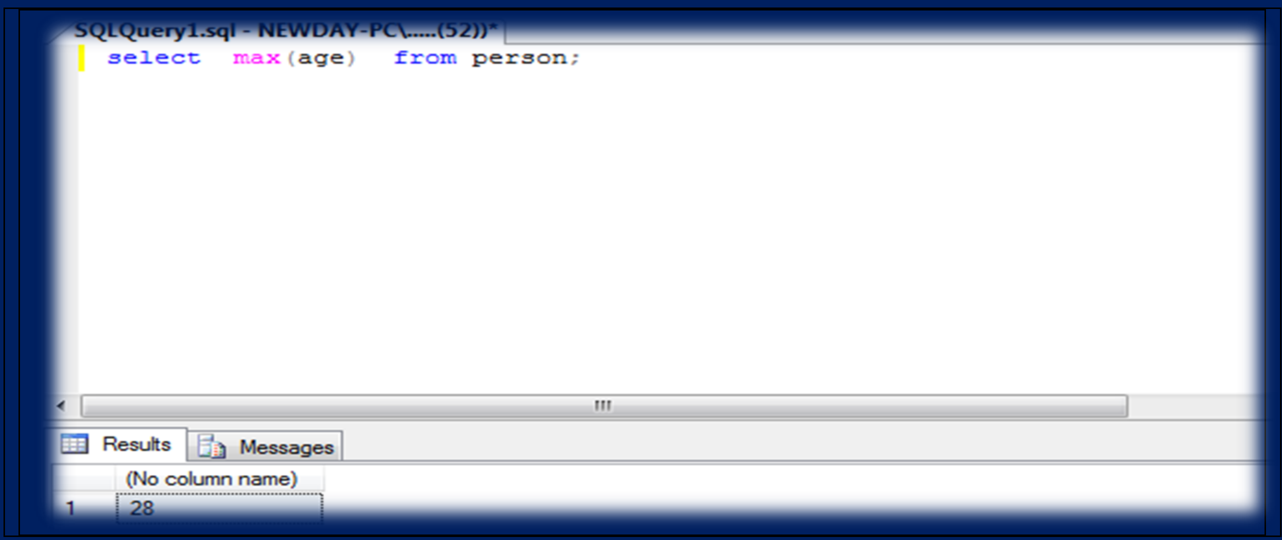
max

ئه گه ر له ناو خشته كه مان كۆ مه ڵێك ته مه نمان هه بێت بمانه وێت گه وره ترین ته مه نمان ده ست بكه ویت یاخود بمانه وێت ناوى ئه و كه سه ببینین كه گه وره ترین ته مه نی هه یه یان زانیاریه كانی ببینین ئه وا ده بێت ئه م فرمانه به كاربهێنین بۆ ئه م كاره :

سه ره تا ئه و به شه دیارى ئه كه ین كه ته مه نه كانمان تێدا زیاد كردوووه :

```
Select max(age) from person;
```

سه یرى ئه نجامه كه ی بكه :

به هێزترین شت بۆ له بیركردنی خه مه كان

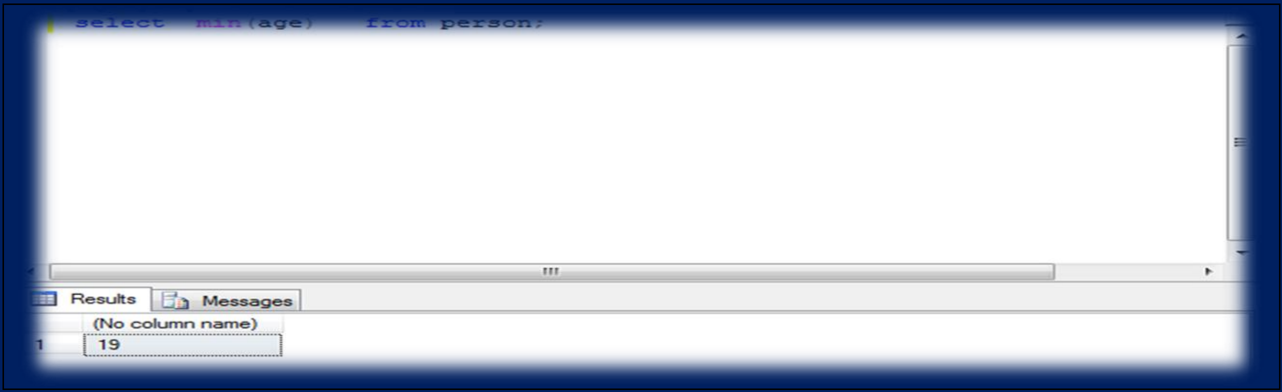
زانسته

Min

له نا و خشته كه ماندا ئه گه ر بمانه وێت بچوكترين ته مه ن ببينين يان بچوكترين نرخ ببينين له ناو خشته كه مان ئه وا ئه م فرمانه ی سه ره وه به كاردێنين بۆ ئه م كاره مان سه ره تا ئه و به شه دياری ئه كه ين كه تايبه ته به ته مه ن :

```
Select min(age) from person;
```

سه يری ئه نجامه كه ی بكه :

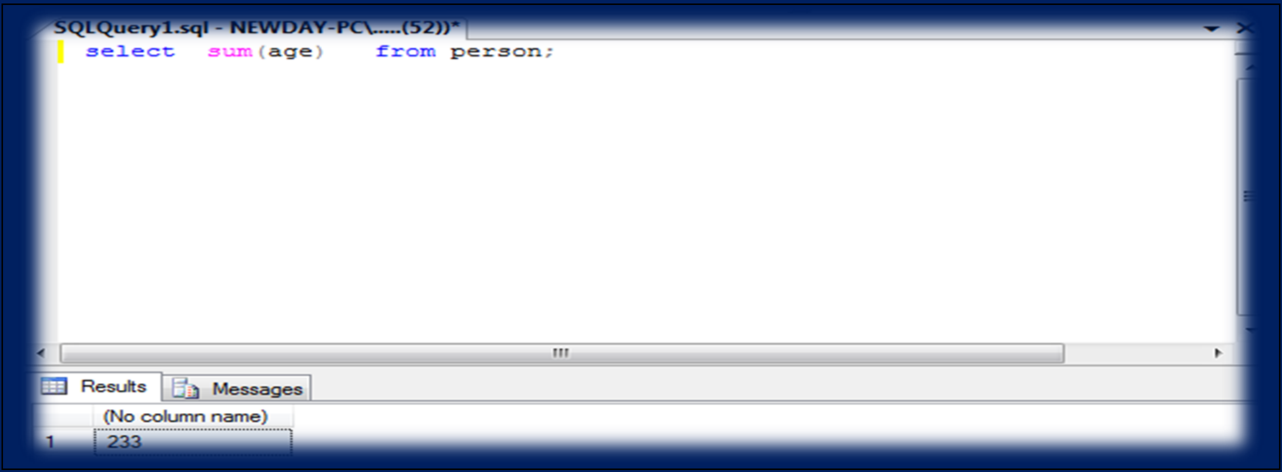
Sum

ئه گه ر بمانه وێت چه ند نرخێك به یه که وه كۆ بكه ینه وه له ناو خشته كه مان واته ئه گه ر چه ند نرخیكمان هه بێت بۆ نموونه له به شی (پاره) ئه وا بمانه وێت هه موویان كۆ بكه ینه وه واته هه موو نرخه كان ئه وا پێویستمان به م فرمانه ده بێت بۆ ئه م كاره مان :

بونمونه من ده مه وێت هه موو ئه و ته مه نانه ی له ناو خشته كه مدا هه ن كۆیان بكه مه وه ئه وه سه ره تا ئه و به شه دیاری ئه كه م كه تایبه ته به ته مه ن :

```
Select sum(age) from person;
```

سه یری ئه نجامه كه ی بكه ن :

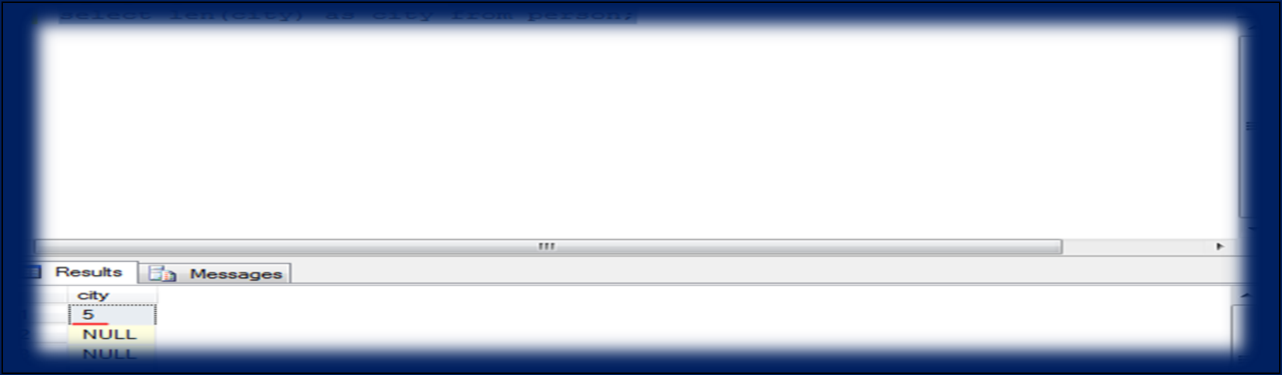

Len

به هۆی ئه م فرمانه وه ئه توانین ژماره ی پیته كانی هه ر زانیاریه ك له ناو خشته كه ماندا ببینین :

```
Select len(city) from person;
```

سه ره تا ئه و فرمانه ده نووسین پاشان ناوی به شه كه دواتر خشته كه مان دیاری ئه كه ین سه یركه ن :

Alias

له ناو خشته كه مان ئه گه ر ناوی به شه كانی خشته كه مان دورو درێژبن یان ناوی خشته كه مان دورو درێژ بن ئه وا ئه توانین ناوێكی كورتیان پێبده ین بۆ ئه وه ی به شیوازێكی خێرا به دوای زانیاریه كانمان بگه ڕێین وه هه روه ها ئه م فرمانه هه م ئه توانین بۆ خشته به كاری بهێنین هه میش ئه توانین بۆبه شه كانی نهاو خشته كه مان ئه و كاره ئه نجام بده ین بۆخشته :

سه ره تا ئه و فرمانه ئه نووسین كه تایبه ته به گه ران به دوای زانیاری دواتر ناوی ئه و به شه ئه نوسین كه ده مانه وێت زانیاری لێوه ربگرین دواتر خشته كه دیاری ئه كه ین دوای ئه وه ناوێكی تر بۆ خشته كه مان داده نێین :

```
Select name from person as kasakan
```

به ڵام ئه گه ربمانه وێت ناوێكی كورت یان ناوێكی تر بده ین به و به شه ی كه له ناو خشته كهماندا هه یه سه ره تا ئه و به شه دیاری ئه كه ین كه ده مانه وێت ناوه كه ی بۆدیاری بكه ین دواتر ناوه كه ئه نووسین مه به ستم ناوه نوێكه یه دواتر خشته كه مان دیاری ئه كه ین :

```
Select name as naw from person;
```

نمونه یه كی ئاڵۆز :

لیره ئه مانه وێت دوو خشته به یه كه وه بیانپشكنین واته خشته یه كمان كه هه مانه به ناوی person وه

خشته یه كی تریش دروست ئه كه ین به ناوی Infos تو ئه م خشته دروست بكه ته نها به شێك دروست

بكه به ناوی Id دواتر له ژماره یه ك هه تا ژماره سێ بۆی زیاد بكه .

```
create table infos
(
id int,

);
```

ئه مه ش ئه و داتایه ی كه زیادمان كرد :

	id
1	0
2	1
3	2
4	3

ئیستا ده مانه وێت ناوی خشته ی یه که م که person ه کورتی ئه که ینه وه بۆ

.(p)

وه هه ر وه ها خشته ی دووه مان که ناوه که ی بریتیه له infos ه کورتی ئه که ینه وه بۆ

(i)

ئیستا به دوای زانیاریدا ئه گه رێن له ناو هه ردوو خشته که دا بۆ نمونه من ده مه وێت به دوای ناوی که سه کان بگه ڕێم له و خشته یه ی که ناوی که سه کانی تێدایه دواتر ده مه وێت به دوای ئه و ژمارانه بگه ڕێم که له خشته نوێیه که مدا هه ن سه ره تا پێویسته هه ردوو به شه که دیاری بکه ین که تایبه ته به و زانیاریانه :

```
Select p.name ,i.id
```

له یادتان نه چێت ده مانه وێت ناوی خشته کانما کورت بکه ینه وه دواتر پێویسته خشته کانمان دیاری بکه ین ده بێت خشته ی personکورت بکه ینه وه بۆ ئه و ناوه ی که له سه ره تا دیاریمان کردوه واته

(p)

به م شێوازه :

```
Select p.name , i.id from person as p
```

دواتر ده بێت خشته ی infos ئه م خشته یه ش کورت بکه ینه وه واتا ناوێکی کورتی پێبده ین به هه مان ئه

ئه و ناوه ی که له سه ره تا دیاریمان کردووه واته i

به م شێوازه :

```
Select p.name , i.id from person as p , infos as I;
```

ئه مه ئه و شێوازه یه که کار ئاسانیمان بۆئه نجام ئه دات بۆ ئه وه ی کاره که مان به خێرای بکه ین به ڵام ئه گه ر ئه م شێوازه به کارنه هێنین ئه وا پێویسته زیاتر کومانده کان بنوسین !

Drop

بێگومان هه ندێك كات پێویستمان به وه ئه بێت كه خشته كه مان یان داتابه یسه كه مان بسرینه وه بۆئه م مه به سته ئه و فرمانه ی سه ره وه یارمه تیمان ئه دات بۆ ئه وه ی ئه م كاره به ئاسانی ئه نجام بده ین وه هه روه ها ئه توانین هه م خشته هه م داتا به یس بسرینه وه به یه كجاری

Drop table

به هۆی ئه م فرمانه وه ئه توانین خشته كه مان به یه كجاری بسرینه وه ئه و خشته یه ی كه دروستمان كردووه سه ره تا ئه م فرمانه ی سه ره وه ئه نووسین دواتر ناوی ئه و خشته یه ی كه ده یسرینه وه له ناو داتا به یسه كه مان :

```
Drop table infos;
```

ئیستا ئه گه ر ئه م فرمانه بنیرین ئه وا راسته و خو ئه و خشته یه مان بۆ ئه سرێته وه كه دیاریمان كردووه .

Drop database

به هۆی ئه م فرمانه وه ئه توانین داتابه یسه كه مان بسرینه وه به ڵام هه موو ئه و خشتانه ی كه له ناو ئه و داتا به یسه ی كه ده مانه وێت بیسرینه وه هه موو خشته كانیش له گه ڵی ده سرێنه وه سه ره تا ئه و فرمانه ئه نووسین دواتر ناوی ئه و داتابه یسه ی كه ده مانه وێت بیسرینه وه :

```
Drop database books;
```

Truncate

ئه م فرمانه به کاردێت بۆ سرینه وه ی ئه و زانیاریانه ی که له ناو خشته دا هه ن واته به هۆی ئه م فرمانه وه ته نها ئه توانین داتاکان واته زانیاریه کانی ناو خشته کانمان بسرینه وه

سه ره تا فرمانه که ئه نووسین دواتر ناوی ئه و خشته یه ی که ده مانه وێت زانیاریه کانی ناوی بسرینه وه

```
Truncate table infos;
```


Alter

له کاتی دروستکردنی خشته ئه وا سه ره تا به شه کانی زیاد ئه که ین به لاّم دوای ئه وه ی به شه کانمان دیاری کرد دوای ئه وه ی خشته که مان له یاد کرد ئه وا ئه گه ر بمانه وێت به شێکی تر له ناو خشته که مان زیاد بکه ین یان ئه گه ر بمانه وێت به شێك له ناو خشته که مان بسرینه وه ئه وا پێویستمان به م فرمانه هه یه بۆئه وه ی ئه م کاره ئه نجام بده ین

Add

ئیستا ده مانه وێت به شێکی تر بۆ ئه و خشته یه زیاد بکه ین که له سه ره تا دروستمان کردبوو ئه وا سه ره تا ده بێت ئه و خشته یه دیاری بکه ین که ده مانه وێت به شه که ی بۆ زیاد بکه ین

```
Alter table person
```

دوای ئه وه ی که خشته که مان دیاری کرد ئه م جاره ده مانه وێت به شێکی نوێ زیادبکه ین که تایبه ت بێت به روژی له دایك بوون به شه که مان به ناوی birth

```
Add birth
```

دوای ئه وه ی به شه که مان دیاری کرد ئه و ا دواتر جۆرن زانیاریه که دیاری ئه که ین

```
Add birth int
```

ئه وا ده بینین به شێکمان زیادکردووه بۆناو خشته که مان :

```
Alter table person add birth int;
```

ئیستا ده بێت ئه و به شه مان بۆزیاد بووه به و ناوه ی که دیاریمان کردووه له خشته که مان .

Drop

وه ك له سه ره وه باسمان كرد ئه وا ده توانين كه به شه كانى ناو خشته كه مان بسرينه وه به هۆى ئه و فرمانه وه سه ره تا خشته كه مان ديارى ئه كه ين دواتر ئه و فرمانه به كارديێنين دواتر ناوى ئه وبه شه ئه نووسين كه ده مانه وێت بيسرينه وه , بۆ نموونه ئه و به شه ى كه پێشتر ديار يمان كرد ده يسرينه وه

```
Alter table person drop column birth;
```

ئيستا ئه و فرمانه ئه نجام بده ده بينين ئه وا ئه و به شه سراوه ته وه كه دياريمان كردووه له ناو خشته كه مان .

Change

دواى ئه وه ى خشته يه كمان دروست كرد جۆرى زانياريه كه مان ديارى كرد ئه وا ئه گه ر بمانه وێت جۆرى زانياريه كه ى به شه كه مان بگۆڕين ئه وا ده توانين ئه م كاره ئه نجام بده ين به ئاسانترين شێوه بۆنمووه سه ره تا ئه و خشته يه ديارى ئه كه ين كه به شه كه ى تێدايه

```
Alter table person
```

دواتر بۆ ئه وه ى جۆرى زانياريه كه ى ئه و به شه بگۆڕين ئه وا ده بێت سه ره تا به شه كه ديارى بكه ين دواتر جۆرى داتايه كه ده نووسين مه به ستم جۆره نوێكه يه

```
Alter table person alter column location int;
```

وه ك ده بينين جۆرى به شه كه مان ده گۆڕدرێت ئه گه ر ئه م فرمانه جێبه جێبكه ين به م شێوازه ئه توانين كه به شه كانمان به ئاسانترين شێواز بگۆڕين .

....

نووسه ر : دانا صدرالدين

....

Not Null

ئه گه ر ئه و كه سه ی كه به رنامه كه به كارده هێنێت یان زانیاری زیاد بكات بۆ داتابه یسه كه مان ئه وا بمانه وێت یه ك له به شه كان ده بێت زانیاری هه ر تێبخات یان هه ر به شێك كه مه به ستمان بێت واته ئه و به شه ی كه وای لێده كه ین نابێت به به ته ڵی بمێنێته وه له كاتی زیادكردنی زانیاریه كان ئه وا به هۆی ئه م فرمانه وه ئه م كاره ئه نجام ئه ده ین به ڵام ده بێت له كاتی دروستكردنی خشته ئه و كاره ئه نجام بده ین .

بۆ نمونه خشته یه ك دروست ئه كه ین له یه كێك له به شه كان ئه و فرمانه ئه نووسین به م شێوازه :

```
Create table text
(
Id int not null,
Name varchar(200),
);
```

وه ك ئه بینین كه ئه گه ر زانیاری زیادبكه ین ئه وا ناتوانین ئه و به شه به به تاڵی جێبهێڵین كه تایبه ته به ژماره كان واته ریزبه ندیه كه ی .

Null

به ڵام ئه گه ر ئه م فرمانه به كاربێنین ئه وا ئه گه ر به به تاڵیش جێبهێڵین ئه وا ئه توانین ئه و كاره ئه نجام بده ین به م شێوازه :

```
Create table test
(
Id int not null,
Name varchar(200) null,
);
```

Identity

ئه گه ر خشته یه ك دروست بكه ین بێگومان پێویستمان به دروستكردنی Id ئه بێت بۆ ئه وه ی هه ر

زانیاریه ك كه له خشته كه مان زیاد بكه ین ریزبه ندمان بۆ بكات واته به ژماره ریٚكیان بخات به هۆی ئه م فرمانه ئه توانین ژماره كان له كاتی زیادكردنی زانیاریه كان به شێوه یه كی راسته وخۆ ریزبه ندیان ئه كات پێویست ناكات به خۆمان ریزبه نده كان دابنێین وه له ژماره (1) ه وه ده ست پێ ئه كات .

نمونه :

```
Create table test4
(
Id int  identity ,
Name varchar(200),
);
```

ئیستا ئه گه ر زانیاری زیاد بكه ین ئه وا ته نها بۆ ناوه كه زیاد ئه كه ین چونكه ئه وه ی تر به خۆی زیاد ئه بێت مه به ستم id

```
Insert into test4(name) values('dana');
```

سه یركه ن له خشته كه مان زانیاریه كه زیاد بووه وه زانیاریه كه م ریزبه ند بووه به شێوه یه كی سه ربه خۆ كه بریتیه له ژماره 1

	id	name
1	1	dana

ئیستا دووباره ئه گه ر زانیاریه كی تر زیاد بكه ین ئه وا ده بینین زیاد ده بێت ئه و به شه ی كه تایبه ته به ریزبه ندی خشته كه مان :

Results | Messages

	id	name
1	1	dana
2	2	dara

Primary key

له كاتی دروستكردنی خشته دا له هه موو خشته یه ك پێویستمان به م فرمانه ئه بێت بۆ دوو مه به ست یه كه میان ئه م فرمانه رێگه نادات به دووباره كردنه وه ی ناو یان ژماره له ناو خشته دا وه هه روه ها ئه م فرمانه زۆر پێویسته به تایبه ت له به ستنه وه ی خشته كان به یه كتری كه باسی لێوه ئه كه ین

نمونه :

```
Create table test5
(
Id int not null primary key,
);
```

ئیستا ده مانه وێت زانیاری بۆ خشته كه مان زیاد بكه ین بۆ نمونه سه ره تا ژماره یه ك داخل ئه كه ین

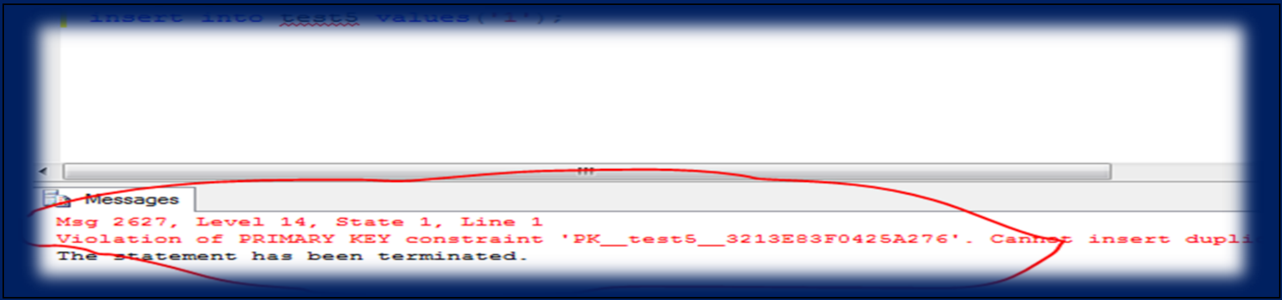
```
Insert into test5 values('1');
```

ئیستا به بێ كێشه ئه توانین زانیاریه كه زیاد بكه ین چونكه ژماره 1 له ناو خشته دا بوونی نیه

به ڵام ئه گه ر دووباره بمانه وێت ژماره 1 زیاد بكه ین بۆ ناو خشته كه مان ئه وا رێگه مان پێنادات چونكه ژماره یه ك پێشتر بوونی هه یه له ناو خشته كه مان له و به شه ی تایبه ت به ریزبه ندی خشته كه مانه .

```
Insert into test5 values('1');
```

سه یركه ن ئه و ئه نجامه مان ئه داتی كه ناتوانین ئه م زانیاریه زیاد بكه ین چونكه پێشتر هه یه

Add primary key

وه هه روه ها ئه گه ر خشته یه کمان پێشتر دروست کردووه ئه وا نه مان کرددووه به Primary key

ئه وا ئه توانین ئه م فرمانه زیاد بکه ین بۆ هه ر خشته یه ك كه مه به ستمان بێت بۆ ئه م کاره

سه ره تا ئه و خشته یه دیاری ئه که ین به م شێوازه :

```
Alter table person
```

دواتر ئه م فرمانه ئه نووسین بۆ زیاد کردنی Primary key بۆ یه کێك له به شه کان ئه و به شه ی

که تایبه ته به ریزبه ندی زانیاریه کان له ناو خشته که ماندا

```
Alter table person
Add primary key
```

دواتریش ناوی ئه و به شه ئه نووسین که ده مانه وێت بیکه ین به Primary key

```
Alter table person
Add primary key (id)
```

به م شێوازه ئه توانین زیادی بکه ین به لاّم به مه رجێك ئه و به شه ی که بۆی زیاد ئه که یت ئه بێت
زانیاری تیپا بێت وه زانیاریه کان دووباره ش نه بن

Drop primary key

ئه گه ر ویستمان Primary key ره ش بکه ینه وه له ناو خشته که مان ئه وا به م شێوازه ئه م کاره

ئه نجام ئه ده ین سه ره تا خشته که مان دیاری ئه که ین ئه و خشته ی که کراوه به Primary key

```
Alter table person
```

دواتر ئه م فرمانه ئه نووسین بۆ ئه وه ی Primary key لا بده ین له ناو خشته که ماندا

```
Alter table person
Drop constraint
```

دواتر ئه و به شه ئه نووسین که کراوه به Primary key

```
Alter table person
Drop constraint pk_id
```

ئه م فرمانه Pk واته Primary key

Foreign key

ئه م فرمانه ته واو پێچه وانه ی فرمانه که ی پێشووه ئه م فرمانه به کاردێنین بۆ ئه وه ی بتوانین ژماره یان داتای دووباره زیاد بکه ین بۆ ناو خشته که مان واته ئه توانین ناوی دووباره زیاد بکه ین بۆ ناو خشته که مان وه ئه گه ر دوو خشته به یه که وه ببه ستینه وه ئه وا ده بێت خشته یه کیان بکه ین به primary

وه خشته ی دووه میان ئه که ین به Foreign key

به م شێوازه خشته که مان ئه که ین به Foreign key

به ڵام پێش ئه وه ی خشته که دروست بکه ین سه ره تا خشته ی یه که م دروست ئه که ین وه خشته که مان ئه که ین به primary key

```
create table person
(
P_id int not null primary key,
Name varchar(200),
Age int,
);
```

وه ك ده بینین خشته ی یه که ممان دروست کرد ئیستا ده مانه وێت خشته ی دووه م دروست بکه ین به ڵام ده مانه وێت که خشته ی دووه مان دروستکرد ئه وا هه ردوو خشته کان به یه که وه ببه ستینه وه واته ئیستا خشته ی دووه م به م شێوازه دروست ئه که ین :

```
Create table order
(
O_id int not null primary key,
Money int,
);
```

ئیستا خشته ی دووه میشمان دروست کرد به ڵام دلنیام که ده رسیت بۆ نه مانکرد به Foreign key

ئیستا خشته ی یه که ممان که کردبوو به پڕامه ری ئه وه ئه و به شه ی که کردبومان به پڕامه ری ئه وا

ئه و به شه ئه که ین به foreign key

```
Create table order
(
O_id int not null primary key,
Money int ,
P_id int foreign key
);
```

ئیستا ئه و كاره شمان ئه نجامدا ده بێت كارێكی تریش ئه نجام بده ین ئه ویش ئه و به شه ی كه كردومانه به foreign key

ده بێت له خشته ی یه كه م زانیاریه كانمان وه ربگرین واته ئه گه ر من ژماره یه كم داخڵ كرد بۆ ناو ئه و خشته یه ئه وا راسته وخۆ هه موو ئه و زانیاریانه ی كه تایبه تن به و كه سه ی كه ژماره كه ی بریتیه له یه ك بتوانم بیان بینم واته ئه گه ر زانیاری زیاد بكه م بۆ ئه م خشته یه ئه وا پێویست ناكات ناوی كه سه كه یان ته مه نه كه شی داخل بكه م ته نها ژماره ی ئادیه كه ی داخل ئه كه م بۆ ئه وه ی زیاتر شته كه تان له به رچاو روون بێت ئه وا له و به شه ی كه خشته كان به یه كه وه ده به ستینه وه باشتر لێی تێئه گه ن .

```
Create table order
(
O_id int not null primary key,
Money int ,
P_id int foreign key   references person (p_id),
);
```

Add foreign key

ئه گه رخشته كه مان دروستكردبوو وه بمانه وێت بیكه ین به Foreign **key**

ئه وا به م شێوازه ئه م كاره ئه نجام ئه ده ین سه ره تا ئه و خشته دیاری ئه كه ین كه ده مانه وێت ئه وكاره ی له سه ر ئه نجام بده ین :

```
Alter table orders
```

دواتر ئه و به شه دیاری ئه كه ین كه ده مانه وێت بیكه ین به Foreign key

```
Alter table orders
Add foreign key(p_id)
```

دوتر ئه وخشته یه دیاری ئه که ین که ده مانه وێت ببیه ستینه وه به ئه و خشته یه ی که هه مانه

```
Alter table orders
Add foreign key(p_id)
References person(p_id);
```

ئیستا ئه و به شه ی تایبه ته به ژماره ی ریزبه ندیه کان له خشته ی person به ستمانه وه به مه .

Drop foreign key

وه هه روه ها ده توانین خشته که مان واته ئه و به شه ی که کردوومانه به Foreign key

لاییده ین واته ره شی که ینه وه سه ره تا خشته که دیاری ئه که ین :

```
Alter table order
Drop constraint fk_ لیره ناوی به شه که
```

وه هه روه ها به م شێوازه په یوه ندی دروست ئه که ین له نێوان خشته کان !!!

نووسه ر

دانا صدرالدین خدر

زانکۆی سۆران – زانستی کۆمپیوته ر

Join

دوای ئه وه ی فیری ئه وه بووین كه چۆن په یوه ندی له نێوان خشته كان دروست بكه ین ئه م جاره فێری ئه وه ئه بین كه چۆن بتواین دوو خشته به یه كه وه ببه ستینه وه واته من خشته یه كم هه یه كه زانیاری كه سه كانی تیایه وه خشته یه كی تریشم هه یه كه ناوی ئه و شتومه كانه ی تێدایه كه كه سه كان كریویانه باشه من خشته ی یه كه مم هه یه كه تایبه ته به كه سه كان بونمونه من كه شتێك ئه كرم له ناو خشته ی دووم ناوی ئه و شته ئه نووسم كه كریومه به ڵام چۆن بزانم ئه م شته هی منه ! واته ده بێت من له خشته ی یه كه م ژماره ی تایبه ت به خۆم هه بێت كه له خشته ی یه كه م زانیاری ده رباره ی من بوونی هه یه پێویست به وه ناكات كه من هه موو زانیاریه كانی تایبه ت به خۆم داخل بكه م ته نها ئه و ژماره یه داخل ئه كه م كه تایبه ته به من !

بۆ ئه م كاره بۆ ئه وه ی باشتر له و بابه ته بگه ن له سه ره تاوه داتابه یسێك دروست ئه كه ین چونكه ئه م بابه ته زۆر گرنگه له بواری داتا به یس سه ره تا داتابه یسێك دروست ئه كه ین

```
Create database test;
```

دواتر هه لده ستین به دروستكردنی خشته ی یه كه م به ڵام له ناو خشته ی یه كه م ده بێت په یوه ندی دروست بكه ین كه له پێشوو باسمان كردووه

```
Create table persons
(
P_id int not null primary key,
Name varchar(200),
Age int,
);
```

دواتر هه ڵده ستین به دروستكردنی خشته ی دووه م خشته ی یه كه م تایبه تمان كرد به زانیاری كه سه كان وه خشته ی دووه م تایبه ت ئه كه ین به ئه و كه لوبه لانه ی كه كریویانه وه ده بیت خشته ی دووه م به خشته ی یه كه م ببه ستینه وه به هۆی p_id

```
Create table orders
(
O_id int not null primary key,
Sell varchar(200),
P_id int not null foreign key references persons(p_id),
);
```

ئیستا خشته ی دووه میشمان دروست کرد وه په یوه ندیمان دروستکرد له نێوان هه ردوو خشته کان ئیستا ده مه وێت چه ند زانیاریه ك زیاد بکه م بۆ خشته ی یه که م

```
Insert into persons values('1','dana','21');
Insert into persons values('2','ali','33');
Insert into persons values('3','soran','21');
```

ئیستا وه ك ئه بینین سێ ناومان داخل کرد بۆناو خشته ی یه که م وه هه رناوه و ژماره ی تایبه ت به خۆی هه یه ئیستا بۆ نمونه ئه و که سه ی که به ناوی (دانا) یه بۆ نمونه شتێك ئه کرێت شته که لاپتۆپه باشه من ده مه وێت له خشته ی دووه م ئه و شته زیاد بکه م که ئه و که سه کریویه تی به ڵام من ده زانم که p_idئه و که سه بریتیه له 1 واته من له جیاتی ئه وه ی ناوی که سه که داخل بکه م ئایدی

ئه و که سه داخل ئه که م که ئه زانم بریتیه له یه ك :

```
Insert into orders values('1','laptop','1');
```

Inner join

باشه ئیستا دێنه سه ر ئه وه ی که چۆن بزانم ئه و که سه ی که به ناوی (دانا) یه چ شتێکی کریوه بۆ یه پێویسته ئه و هه نگاوانه ئه نجام بده ین واته هه ردوو خشته کان به یه که وه ببه ستینه وه که به هۆی ئه م فرمانه وه ئه توانین ئه م کاره ئه نجام بده ین :

```
Select * from persons
```

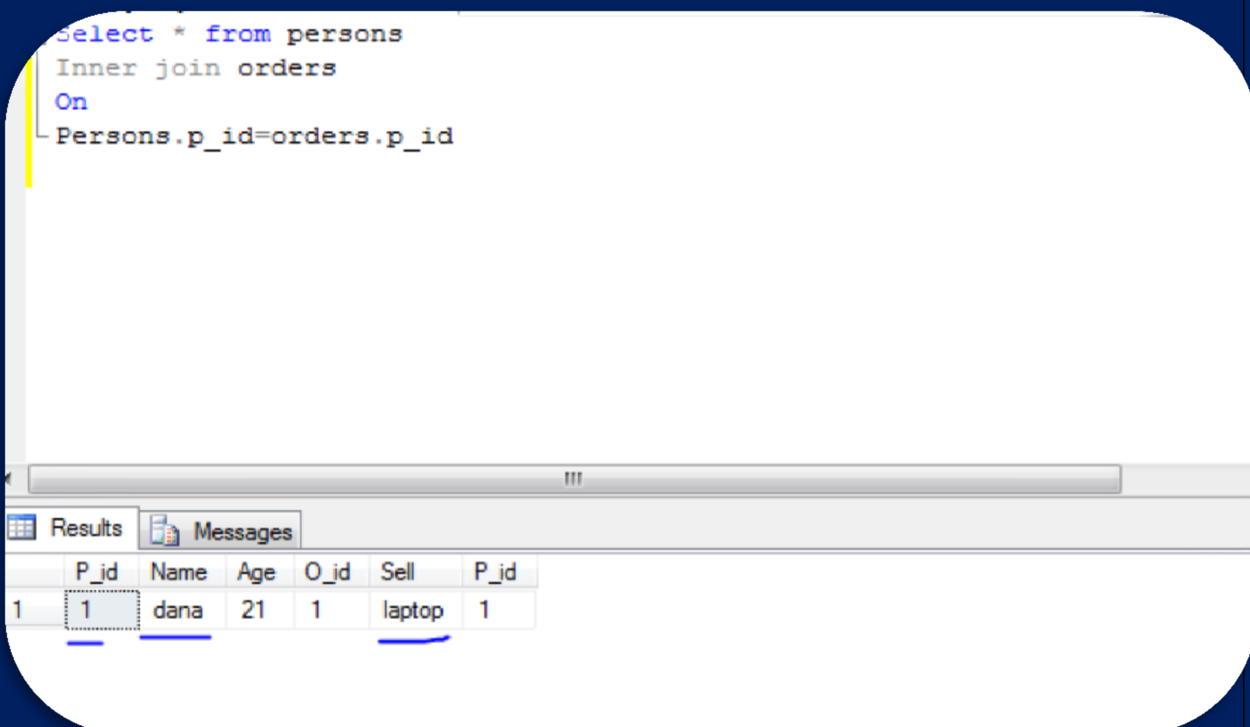
سه ره تا ناوی خشته ی یه که م دیاری ئه که ین وه هه مو و به شه کان دواتر به هۆی ئه م فرمانه وه خشته ی دووه م بانگ ئه که ین ئه و خشته یه ی که به ستومانه ته وه به خشته ی یه که م :

```
Select * from persons
Inner join order
```

باشه وه ووتمان بۆ به ستنه وه ی خشته کان له هه ردوو خشته که ده بێت به شێك یه کسان بن واته به شێك له به شه کان له هه ردوو خشته که دا بوونیان هه بێت وه نرخه کانیان یه کسان بن به یه کتری بۆنمونه له م دوو خشته یه دا ئه و به شه یه کسانه واته له هه ردوو خشته که دا هه یه که ئه ویش بریتیه له p_id

```
Select * from persons
Inner join orders
On
Persons.p_id=orders.p_id
```

ئیستا ئه گه ر ئه مه ره ن بکه ین ده بینین ئه و که سه ی که ئه و شته ی کریوه به ناوی لاپتوب ئه وا ئه و که سه که ئه و شته ی کریوه بریتیه له دانا که هه موو مان پیشان ئه دات به یه که وه !

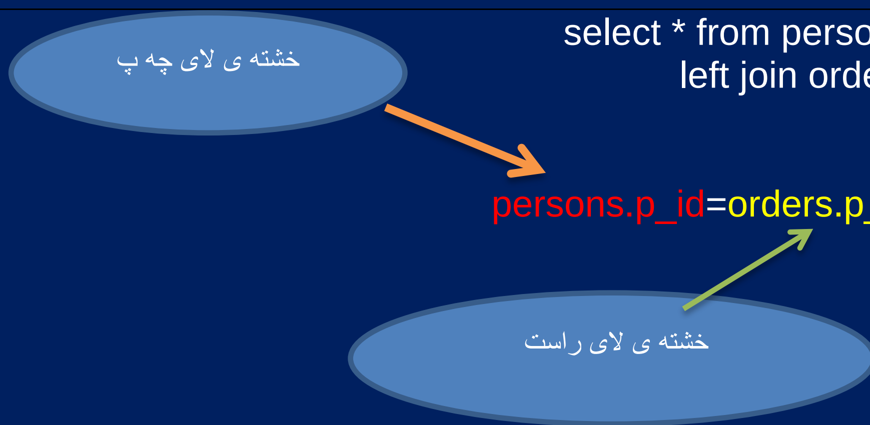

"هیچ که س نیه هه ڵه نه کات"

Left join

ئه م فرمانه ش به كاردێت بۆ ئه وه ی زانیاری له دوو خشته وه ربگريت له و دووخشته يه ی كه په يوه نديان به يه كه وه هه يه واته به يه كه به ستراونه ته وه به ڵام يه ك جياوازی هه يه له م جۆره دا ئه ويش ئه وه يه كه له خشته ی چه پ هه موو ئه و زانياريانه نيشان ئه دات كه له ناويبدا هه ن واته سه ره تا ئه و زانياريانه نيشان ئه دات كه له خشته ی يه كه مدا په يوه نديان هه يه به خشته ی يه كه مه وه دواتر هه موو ئه و زانياريانه نيشان ئه دات كه له خشته ی يه كه مدا بوونيان هه يه نموونه :

```
select * from persons
left join orders
on
persons.p_id=orders.p_id
;
```


Right join

واته ئه م فرمانه ش پێچه وانه ی ئه وه ی سه ره وه يه واته هه موو ئه و زانياريانه ی كه له خشته ی لای راست هه ن پيشانمان ئه ده ن به بی ئه وه ی زانياريه كانی ئه م خشته يه په يوه نديان به خشته ی تره وه هه بێت :

```
Select * from persons
Right join orders
On
Persons.p_id= orders.p_id
```

Full join

به هۆی ئه م فرمانه وه ئه توانین زانیاری له دوو خشته که وه ربگرین واته ئه و دوو خشته یه ی که به یه که وه بهستراونه ته وه واته په یوه ندیان به یه که وه هه یه به ڵام که ئه م فرمانه به کاردێنین ئه وا هه موو ئه و زانیاریانه ی که له خشته لا ی جه پ و راست پێمان نیشان ئه دات مه به ستم له و زانیاریانه یه که په یوه ندیان به یه که وه نیه له هیچ خشته یه کا ئه گه ر سه یری نمونه که بکه ی وه ئه نجامه که ی تاقی بکه یته وه ئه وا باشتر له و بابه ته ئه گه ی نموونه :

```
Select * from persons
full join orders
On
Persons.p_id= orders.p_id
```

ئه مه ش بریتی بوو له به یه که وه به ستنی خشته کان و زانیاری وه رگرتن له و خشتانه ی که په یوه ندیان به یه که وه هه یه !!!

خه و به سیه به یانه هه سته چاوکاڵی شه پاڵ

گفتێکی شیرین بکه مه زه ی باده ی ئاڵ

کاروانی ژیان ده ئاژوێ روو به ره و نه مان

هاکا من و تۆش ده بینه خه ون و خه یاڵ !

كۆتايى

خوێنه رى ئه زيز و خوشه ويست ليره كۆتاى به باسكردنى ئه م كتێبه ئه هێنين هه رچه نده هه ندێك شتى ماوه كه باسيان بكه ين به ڵام من هه ولْمداوه زۆربه ى ئه و بابه ته گرنگانه باس بكه ين كه كارمان پێى ئه بيت وه هه روها ئه گه ر كه سيك سه ره تا بيت له م بواره ئه وا زور به ئاسانى له بابه ته كه ئه گات و ئه و شتانه م باسكردووه كه زۆرگرنگن هيوادارم ئه و شتانه ى كه باسم كردبن به جوانى روونم كردبێته وه وه هه روه ها هيوام وايه بم بوورن له هه رهه له يه ك چ له باسكردنى بابه ته كه يان هه رشتێكى تر چونكه هه ڵه هه موو كات ئه گه رى ئه وه ى هه يه كه روبدات

له كۆتايدا هيوام وايه به رده وام بم بۆ ئه وه ى كتێبى تر له بوارى كۆمپيوته ر بنووسم بۆ ئيوه ى ئه زيز و وه هه روه ها بۆ ئه وه ى سه رچاوه مان هه بێت به زمانى كوردى وه بۆ ره خنه و پێشنياره كانتان ئه توانن بينيرن بۆ ئه و ناونيشانانه ى كه له كتيبه كه نووسراون وه هيواى سه لامه تى و سه ركه وتن بۆ هه مووتان ئه خوازم .

نووسه ر : دانا صدرالدين

زانكۆى سۆرا ن- زانستى كۆمپيوته ر

بۆ ده سكه وتنى كتيبه كانم سه ردانى ئه م ناونيشانانه بكه :

www.malikurd.com

www.facebook.com/2292.dana

گۆزه يه ك له ده ستم شكا ئه و گريا بۆم !

ووتى خه م دات نه گرێت منيش يه كێكى وه ك تۆم !

زۆر جار منيش وه ك تۆ گۆزه م ئه شكاند !

ڕۆژێك داديت تۆش ئه بيت به گۆزه و ئه شكێى وه ك خۆم !